

Társa postai
póztól a
No. 24716/929.

10. Telefon: 13-04.
Egyszerű 110, negy-
szere 600, egész-
szere: Havonta
telésre 12, egész-
Hirdetések díjaz-
UJ KELET: a
tanári m. díjazás
Ciklusaink utánavo-
társas megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓ NAPILAP

Director-Editor:
Károlyi Dr. Mar-
ton Ernő. Ador-
nióterter delegat: a gyant respon-
bil Felelős igazgató: Schwartz Endre
Proprietar-Tulajdonos: Frateritas
S.A.R.de Editura. Registrat public-
ianilor periodice No. 48. Dos. 539-
1938. Tribunalul Cluj, Secția III.

Vasárnap, október 30.
1938-5699. Chesvan 5.
XXI. évfolyam, 243. szám.

Bonnet és Herriot megrázó beszédei a kollektív biztonság összeomlásáról és a népszövetségi válságról

Franciaország hű marad összes szövetségeseihez

Herriot: „Franciaország fenntartja jogát, hogy szövetségben legyen Szovjet-Oroszországgal”

Marsaille, október 29. A radikális párt kongresszusának ma délelőtti ülésén Chicheri elnököt. Egy delegátus bírálta a kormányt a csehszlovák kérdésben tanúsított magatartását, majd Bonnet külügyminiszter mondott nagyszabású expozé, ismertette a csehszlovák kérdés előzményeit. Kijelentette, hogy a válságot és annak elhárítását el lehetett volna kerülni, ha Csehszlovákia és Németország nem húzzák el a tárgyalásokat augusztus folyamán. A müncheni egyezmény alapját Runciman lord vizsgálatának konklúziói képezték. Franciaország hű maradt a népszövetségi alapelvekhez, de hiábavaló dolog volna tagadni, hogy

a Népszövetség igen súlyos válságba került, a kollektív biztonság rendszere pedig összeomlott.

A francia politika alapját az angol-francia barátság képezi. Franciaország tényleges közeledést óhajt a német birodalomhoz és Olaszországhoz, — amelyhez hagyományos barátság fűzi.

A spanyol kérdésben Franciaország hű maradt eddigi vonalához és az önkéntesek visszavonását követeli, hogy megkezdődjék a szemben álló felek között a közvetítés. Franciaország hű maradt többi barátságához is, különösképpen azokhoz, amelyek Szovjetországhoz, valamint Lengyelországhoz, Romániához, Jugoszláviához és Belgiumhoz fűzik.

Bonnet után Herriot lépett a szószékre. A csehszlovák kérdést fejtegetve, sajnálattal állapította meg a kollektív biztonság csődjét és azon erőfeszítések sikertelenségét, amelyek a „kollektív biztonság útján a leszereléshez” jelszavának megvalósítására irányultak.

A Népszövetség, amely legdrágább reményünk volt, nemcsak, hogy nem felelt meg a várakozásnak, de különös elfajulás folytán tekintélyével nem az áldozatot, hanem a támadót támogatta.

A francia kamara elnöke ezután sorra vette a Népszövetségen kívül kötött nemzetközi egyezményeket és a következőket mondotta: „Minden összeomlott” — mondotta Herriot

— Ki beszéd ma már a tíz évvel ezelőtt vállalt kötelezettségről? Csehszlovákia és Németország nem kötötték-e 1925-ben Locarnóban döntőbírói egyezményt? Ez az egyezmény mivel sem esett latba az utóbbi események során. Es mi maradt a kilencvenhat évi szerződésből, amellyel Kína területi integritásának tiszteletbentartására kötelezték magukat?

Ily módon — folytatta beszédét Herriot, — a Népszövetség, a paktumok, egyezmények, szerződések, egyzóval minden összeomlott.

Kiküszöbölték azt a nemzetközi erkölcsöt, amely alkalmassá látszott arra, hogy megemelte a békét. Ilyen atmoszférában köthető-e vajjon más egyezmények? Megtiltható-e például a nemzetközi jog alapján a nyílt városok bombázása? Megtiltható-e a mérgező gázok használata? Mi, radikálisok óhajtjuk a szomszédokkal való megegyezést.

„Nem járulhatok hozzá, hogy drótszöveget forjanak Oroszország köré” — Mi voltunk azok, akik elsősorban nyújtottunk békejót Németországnak. Nem a mi bűnünk, ha ez a gesztusunk eredménytelen maradt.

Ellene vagyunk bármely ideológiai diszputának, nemzetközi vonatkozásban, az-

zal a feltétel, ha reánk se kényszerítenek ideológiai sorompókat. Ki akarom hangsúlyozni Franciaország azon jogát, hogy szövetségben álljon Szovjetországgal. Nem járulhatok hozzá ahhoz, hogy drótszöveget forjanak e 120 millió ember által lakott ország köré.

Meg kell említenem a közép-európai hatalmakkal való magánegyezményeket is. Franciaország nem mondhat le a kollektív biztonságról. Remélem, megérem a napot, midőn a népek meg fogják érteni a kollektív biztonság szükségességét és hogy békevágyuk ösztönét olyan akaratba és szövetségbe ültessék át, amely csak a támadóval szemben legyen támadó.

A Népszövetség és a kollektív biztonság talpraállítása azonban Franciaország-nak rendkívüli erőfeszítéseket kell tennie. Ellenkező esetben visszahajlítjuk a barátságba és káoszba.

Felhívás Amerikához

Herriot ezután Franciaország amerikai barátaihoz fordult és meleg felhívást intézett hozzájuk, hogy vegyenek részt a béke művésben. Valamennyien hálával üdvözöltük Roosevelt elnök szövegét. Kérem, hogy most hallgasson meg ismét és ismerje el, hogy a békéért valamivel többet kell tenni, mint amit egy nemzetközi konferencia tehet.

Az Egyesült Államok nem állhatnak többé tétlenül a megosztott Európa mellett.

A legutóbbi események bebizonyították ezt. Franciaország mindenesetre hű kell, hogy maradjon békepolitikájához.

„Legyünk erősek”
Herriot ezután rámutatott arra, hogy a világ összes országai erőteljesen fegyverkeznek és az összes delegátusok tapsai közepette, amelyhez Daladier adta meg a jelet, a következőket mondotta:

— Daladier-val együtt én is kijelentem: legyünk erősek, legyünk egyre erősebbek.

Franciaországnak van a világon az első szárazföldi hadserege, tengerészete sem kritizálható. Igaz, az aviatika terén vannak bizonyos hiányosságok és a technikusokra vár bizonyos kérdések megoldása. Az ország katonai ereje összefügg ipari erejével. Ha nem lesz elegendő termelés, a hadsereg minden erőfeszítése hiábavalóan fog bizonyulni. Végül a munka, de a tüke lustaságáról is kell beszélni. Orvosolni kell a kereskedelmi mérleg deficitjét, a különböző termelési ágak hozzájárulását fokozására.

A demokrácia védelme
Herriot ezután tiltakozott az üzemeknek a munkások részéről való elfoglalása ellen. A köztársaságban nem szabad a könnyelműség rendszerét meghonosítani. Franciaországnak alattvalói áldozatkészsége és munkája útján kell talpra állania és fenntartania eszményeit, amelyek e mondatban foglalhatók össze: „a demokrácia védelme” — fejezte be beszédét Herriot.

Rómában elejtették a közös lengyel-magyar határ tervét?

A magyar és csehszlovák kormány felkérte Német- és Olaszországot a döntőbíráskodásra

Róma, október 29. Ribbentrop német külügyminiszter tegnap délután hat óra körül a Venezia-palotában megbeszélést folytatott Mussolinival, majd Clanoval tanácskozott. Beavatottak szerint a megbeszélések során a cseh-magyar viszályról és a Német- és Olaszországot érintő összes nagyfontosságú kérdésekről tárgyaltak. Többek között a fegyverkezés és a gyarmatok kérdéséről is, amelyeknél Mussolini ugyanolyan közvetítő szerepet készült vállalni, mint a müncheni értekezlet előkészítésében.

Ciano gróf a Ribbentroppal folytatott tegnapi tanácskozás után báró Villányi Frigyes magyar követel tárgyalta.

Róma, október 29. (Rador.) A Havas jelenti: A pénteki olasz-német megbeszélések titokzatos homály borítja. Bizonyos utalások azonban arra mutatnak, hogy még nem határozta meg a magyar-cseh kérdésben. Németország úgy látszik nem módosította álláspontját a közös lengyel-magyar határ ügyében és továbbra is el- lenzi azt. A német kormány a néprajzi elvekre hivatkozik és — mint tudni vélik — az olasz kormány sem támogatja túlságosan a magyar kormány Ruzsinszkóval kapcsolatos követeléseit. Feltűnő jelenség

hogy fasiszta körök tagadják, hogy valaha is támogatták volna a közös határ tervét, amit Varsó és Budapest kíván. Péntek este római magyar körökben bizonyos idegesség mutatkozott. Bárhogyan is történjék, nem fér kétség hozzá, hogy az olasz és német kormányok közös álláspontja fognak jutni ebben a kérdésben. Egyelőre semmi sem szivárgott ki a Ribbentrop és Mussolini által megtárgyalt többi kérdésekről.

Ujabb csehszlovák jegyzék Budapestben

Prága, október 29. A csehszlovák kormány tagjai tegnap délután minisztertanácsra ültek össze, amelyen megvitatották a magyar jegyzékre adandó válasz ügyét. A válaszijegyzék — hír szerint — el is készült és a következőket tartalmazza:

1. A prágai kormány leszögezi, hogy a jelenlegi tárgyalások nem vonatkozhatnak csak a magyar kisebbségre.

2. Huszonnégy órával a budapesti kormány újabb válaszijegyzékének megérkezése után mindkét ország kérje fel Olaszországot és Németországot a döntőbíráskodásra.

(Folytatása az utolsó oldalon.)

VILÁG TÜKRÉ

Angol ügyvédek

Bár az angol ügyvédek anyagi helyzete általában is sokkal kedvezőbb, mint kontinentális kollégáiké, van közöttük egészen se-reg, aki a magasszínvonalu átlagból is messze kiemelkedik. Az ügyvédi rangsor élén álló K. C.-ék — King Councilok — királyi jogtanácsosok, évi ötezer fontnál (425.000 lej) alig keresnek kevesebbet.

Egyéb okuk mellett ez magyarázza a fantasztikus magasságu bírói fizetéseket is. Cordon Hewart, Anglia Lord Chief Justice-ja, tehát legfelsőbb bírása jóval többet keres, mint a miniszterelnök, aki ötezer, míg ő nyolcezer fontot kap. A körülbelül kuriai bíró rangját betöltő „justice”-ok kivétel nélkül 6 millió lejbe kerülnek az államnak, míg a vidéki járásbírák fizetése szerény 120.000 lej — évenként.

Az angolok úgy gondolkodnak, hogy csak a polgári arányokat messze felülmúló fizetés biztosítja a bírák teljes anyagi függetlenségét. Emellett gyakorlatiasabb szempontok is szerepet játszanak a bírói fizetések megállapításánál. A kiváló ügyvédek, akik az állam érdekében lemondanak busás jövedelmükről, amennyire lehetséges kárpótolni kell veszteségeikért. Angliában tudniillik nincsen „bírói pálya”. Az állam bírái az ügyvédi kar elitjéből kerülnek ki.

Különös? Vannak ennél még sokkal különösebb dolgok az angol jogászvilágban. Már maguk a nagy londoni ügyvéd-közpon-tok a kolostorszerű „Inn”-ek is annyira titokzatos hagyományt, töretlenül őrzött ősi szokást rejtenek magukban, hogy a külföldi vendég szédülten kóvályog nagy-multa falai között. Az „Inn”-ekben tan-yáznak a barristerek és ügyvédjelöltek nevezhető tanítványok. Csak hogy minde-nekelőtt tudni kell azt is, hogy az ügyvé-di foglalkozást Anglia nem is ismeri. A barrister”-ek gentleman hagyományo- kon mevelkedő kasztja csak a solicitorok- kal együtt tölti be az ügyvéd szerepét. A nagyközönség jogi tanácsadója, de egyut- tal vagyonkezelője, üzletközvetítője, adó- ügyi szakértője a kereskedelmi szellemben kiképzett solicitor. Ettől nem követelnek meg főiskolai végzettséget, hanem szak- tudását éppúgy szerzi meg, mint más tisz- tes iparos inaskodással, segédséggel egy mesternél, vagyis solicitor irodában. Ezek a praktikus jogászok érintkeznek közvet- lenül a felekkel, ők készítik elő a per- anyagot, viszont a bíróság előtt nem je- lenhetnek meg. Erre egyesgyedül a bar- rister hivatott. Viszont a fél képviselét a barrister csak egy solicitor irodától ve- heti át. Ez talán bizonyos korlátozásnak tűnik, de ennek ellenében az állam barris- tereit egész sereg előjoggal ruhazza fel. Ők nemcsak a magánfelek, hanem az ál- lam ügyvédjei is. Angliában nincs ügyész.

A vád képviselét épúgy a barristerek, látják el, mint a védelmet. A közzádló és a védő teljesen egyenrangú fél a bíróság előtt és gyakran előfordul, hogy a ma- vadlóként szereplő K. C. holnap védőként jelenik meg az esküdtek előtt. Emellett, mint már említettem, a hírákat is az ügy- védi karból választják.

A solicitorok szabad foglalkozásuknak megfelelőleg szét vannak szórva a város- ban, viszont a barristerek kötött formák, céhszerűen zárt keretek között négy köz- pontba csoportosulnak. Merész hasonlat ezt a négy londoni Inn az Inner-Templet, a Middle-Templet, a Lincolns-Innt és a Grvs Innt egy-egy ügyvéd kamarával egybe- vetni. Részben tényleg a kamarát is pó- tolják, de szervezetük, feladatuk, célkitű-

ésük számtalan vonatkozásban eitér a kamarai intézmény alapjaitól.

A négy londoni Inn között nincs semmiféle rangkülönbség, de a legtipikusabb, a legódonabb, a legmeglepőbb a Temple nyolcszázévesztendős telepe a város kellő közepén. E csodálatos ügyvédnegyed kapuja a mindig robajos, mindig eleven Fleetstreetből a Brit-Világbirodalom sajtóközpontjának nevezetes uccájából önmagába zárt méltóságteljes magányba vezet a barristerek, ősi szállásához, mely zord különállásban a világáros szívében olyan egységes független organizmust alkot, mint akár Athos kolostorai a görög hegyek megközelíthetetlen ormáin. A templomosok nemesi lovagrendje választotta magának ezt a hajlékot nyolc évszázad előtt és a pamítás házak utvesztőjéből ma is kiemelkedik még a templáriusok régi

temploma. Amikor pápák és királyok meg elégették a lovagok hatalmi túltengését és féltelen vagyonszerzését, felosztatták a rendet s büszke telepükből királyi tulajdon lett. A jogtudósok lassan kifejlődő céhe jobban értett ahhoz, hogy megnyerje az uralkodók kegyét és a 15. századtól kezdve már az ügyvéd „Guild” bérli a Temple-negyedet. Később azután értették a módját a jogász urak annak, hogy a bérletet átmódosítsák nagy ravaszsul örökös tulajdonná. Ma az Inner-Temple és a Middle-Temple változatlanul a barristerek szervezetének tulajdona.

Az aktív tevékenységet kifejtő barristerek mindmég annyian az Innekben húzódnak meg. Irodáik szűrték, kopottak, igénytelenségük egy kezdő erdélyi ügyvédet megdöbbenetene. Hatvan-nyolcan osztanak fel egy-egy emeletet maguk között. Világ-

hírű jogászok megelégszenek egy porlepett szobával. Ezzel szemben kari büszkeségük határtalan. Nemcsak, hogy minden relikvium tilos, de még a hivatás feltüntetése is megengedhetetlen hivalsodásnak számít. Az egymáshoz simuló viharverte házak kapujában — néhány újabb keletű viktoránus épület bántóan kéri a történelmi környezetből — száz és száz hajszálnyira egyformán pingált név sorakozik egymás mellé. És közöttük milyen nevek. Reading máriki ügyvédi prakszistát most fia folytatja a változatlan cégtábla mögött. Lord Sankey éppúgy megosztja irodáját névtelen társaival, mint utódja Anglia Lord High Chancellori gyapjúzsákján Vicount Hailsham, aki mint a Lordok Házának elnöke, a legmagasabb bírói méltóságot is betölti évi tízezer font fizetésért.

vallási jogainak egyidejű biztosítása mellett, újra fel fogja lendíteni az ország gazdasági fejlődését, amilyen az a nagy zsidó bevándorlás idején volt és az ország összes polgárainak javára szolgált.

3. A Board of Deputies üdvözlő Üfölsége kormányának azon ematározását hogy hatékony közöket vesz igénybe terror elfojtja rabok és a zsidó érdekekben és az kodásának ad kifejezést, hogy ezt politikát gyorsan maradék nélkül foga keresztül vinni kormány. A Board meg van győződve arról, hogy a rendezett közigazgatás helyreállítása egyengetni fogja az együttműködés utját a zsidók és az arabok között Palesztinában, az ország általános fejlődése és prosperitása szolgálatában.

A lengyel távirati iroda értesülése

London, október 29. A Zsidó Távirati Iroda jelenti: Azon államok közül, amelyek élénk érdeklődést tanúsítanak az angol kormány Palesztina-politikájára iránt első helyen áll Lengyelország, zsidó bevándorlasi szükségletei folytán. Ezért figyelemre méltóak azok az értesülések amelyeket a lengyel hivatalos távirati iroda (PAT) londoni tudósítója közöl angol kormánykörökből a mandatárius hatalom Palesztina-politikájára nézve. A hivatalos lengyel távirati iroda londoni ügynöksége a következőket jelenti:

„A gyarmatügyi hivatalhoz közelálló körök kijelentik, hogy az angol politika távol áll még végleges elhatározásoktól, Palesztinát illetően. Az iraki külügyminiszter Palesztina tervet, amelyeket a gyarmatügyi hivatal is lanszíroz, nem egyebek kísérleti ballonoknál a zsidó közvélemény magatartásának kipróbálása céljából. Ha a cionista tényezőik éles formában reagálnak ezekre a kísérletekre, úgy az angol kormány méginkább fogja halogatni végleges állásfoglalását. Az is lehetséges, hogy a kormány bizonytalan értelmű nyilatkozatot fog közzéteni, melyet a különböző érdekeltek tényezőik különbözőképpen értelmezhetnek. Jellemző az is, hogy az angol sajtó eddigi titkolózását feladta a palesztinai események tényleges méretei tekintetében és most megdöbbenő színekben festi le a palesztinai helyzetet.

London, október 29. A cionista exekutív kategórikusan cáfolja a DNB által terjesztett alarmizáló híreket Palesztina kantonizálására vonatkozólag. Az exekutív hangsúlyozza, hogy ezek a hírek nélkülöznek minden alapot. Döntésre csak a felosztási bizottság jelentésének közzététele és az angol parlament állásfoglalása után kerülhet sor.

Roosevelt elnök ragaszkodik Amerika beleszólási jogához a Palesztina-kérdésben

64.000 táviratot kapott az Egyesült Államok elnöke a cionizmus megvédésére. Az angol zsidóság teljes erővel és egységgel támogatja a Jewish Agencyt

Döntés előtt meghallgatja a parlamentet az angol kormány

Washington, október 29. Az amerikai pro Palesztina bizottság közli, hogy Roosevelt elnök és Cordell Hull külügyi államtitkár a világ minden részéből mintegy 64 ezer táviratot kapott, amelyben arra kéri az amerikai kormányt, vesse latba minden befolyását, hogy Palesztina kapu nyitva maradjon a zsidó bevándorlás számára és a mandatárius hatalom tegyen eleget a zsidó néppel szemben vállalt kötelezettségeinek. A táviratok küldői közzönetüket fejezik ki Cordell Hull külügyi államtitkár azon nyilatkozatáért, mely szerint az Egyesült Államok kormánya minden szükséges lépést meg fog tenni, hogy biztosítsa és megvédje Amerika beleszólási jogát Palesztina ügyében.

Hartford város polgármestere is táviratot intézett Roosevelt elnökhöz, hogy lépjen fel a Palesztina-mandátum revíziójának veszedelmével szemben. Választáviratában Roosevelt elnök hangsúlyozza, hogy állandó érdeklődést tanúsít a Palesztina-kérdés iránt és közölte, hogy az Egyesült Államok londoni követe tájékoztatta az angol kormányt az amerikai közvélemény magatartásáról a Palesztina-kérdés tekintetében. Roosevelt kijelenti, hogy mély hatást gyakoroltak rá a zsidó nemzeti otthon vívmányai a zavargások közepette és a zavargások ellenére. Az Egyesült Államok — írja Roosevelt — nem akadályozhatják meg ugyan a mandátum esetleges módosítását, de az amerikai kormánynak módjában áll elutasítani egy ilyen módosításnak az elfogadását és alkalmasságát az amerikaiakra nézve. „A legmagyobb figyelemmel kísérem a helyzet alakulását” — fejezi be táviratát Roosevelt.

Október 22-én az Egyesült Államok elnöke meghallgatáson fogadta Robert Wag-

ner newyorki szenátort, az elnök bizalmasát, akivel a palesztinai kérdéssről folytatott hosszas tanácskozást. Robert Wagner miután elhagyta a Fehér Házat, a rá várakozó újságírók előtt a következőket mondotta:

— Roosevelt biztosított arról, hogy az amerikai kormány minden lehetőt meg fog tenni, ami csak módjában áll, hogy megóvja a zsidók jogát a Palesztinába való bevándorlásra és megakadályozza a zsidó bevándorlás korlátozását. Roosevelt elnök nagy figyelemmel kíséri az eseményeket. Az angol kormány részéről eddig semmilyen pontos terv, vagy határozat nem készült a mandatárius hatalom Palesztina-politikájára vonatkozólag. A beleszólási jog következtében az amerikai kormány pozíciója olyan természetű, hogy tiltakozása egy olyan politika ellen, amelyet nem tart kielégítőnek Palesztinára nézve, igen hatékony lehet.

Az amerikai keresztény egyházak levele Roosevelthez

Az amerikai keresztény egyházak szövetsége levelet intézett Roosevelt elnökhöz, hogy intervénáljon az angol kormánynál a palesztinai zsidó jogok és bevándorlasi lehetősége biztosítása érdekében.

A napokban egy arab küldöttség is felkereste Cordell Hull külügyi államtitkárt. Hull később kijelentette a sajtó képviselői előtt, hogy ugyanazzal az udvariassággal fogadta az arab delegációt, mint a többieket és kifejtette az arabok előtt Amerika közismert álláspontját a Palesztina-kérdésben. Hangsúlyozta, hogy az amerikai kormány arra törekszik, hogy teljesítse kötelezettségeit Palesztina ügyében.

London, október 29. A Board of Depu-

ties of British Jews, az angol zsidóság birodalmi képviselőtestülete, legutóbbi ülésén határozati javaslatot fogadott el, amely a következőképpen hangzik:

1. A Board of Deputies of British Jews teljes mértékben támogatja a Jewish Agencyt, amennyiben tiltakozik minden olyan politika ellen, amely a palesztinai zsidó bevándorlás mesterséges korlátozását irányozná elő, vagy pedig kisebbségi sorsra ítélné a zsidókat Palesztinában.

2. A Board azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy a Palesztina-kérdés tartós megoldása a zsidó népek Palesztinával való történelmi kapcsolataira kell, hogy támaszkodjék, valamint a zsidó nép nemzetközileg garantált jogaira, ahogy azok az Anglia által, mint szent köteleket vállalt mandátumban jutnak kifejezésre. A zsidó nép tömegeinek, a gyűlölködés és üldöztetés áldozatainak kétségbeesett törekvése egy állandó otthon keresésében, parancsoló szükségessé teszik az ilyen megoldást. Az ezen elvekre támaszkodó politika, a palesztinai arabok polgári és

Ma iktatják Adler József főrabbit a tordai rabbiszékbe

Nagy szívélyességgel bucsuztatta a segesvári hitközség a neves tudóst és lelkipásztort

Sighisoara, október 29. A segesvári ortodox zsidó hitközség e hó 23-án bucsuztatta Adler József főrabbit, akit tudvalegőleg nagynevű apósa, Wesel Albert tordai főrabbi helyére választottak meg. Az ünnepélyes beiktatás vasárnap fog lezajlani a tordai templomban és székházban.

Adler József főrabbi bucsuztatása diszgyűlés keretében történt, lelkes hangulat közepette. Dr Mendel Jenő lendületes beszédben vázolta a nagy érdemeket, amiket a főrabbi tizenhét éves működése alatt szerzett. Biztosította őt a hitközség örök hálaíráról és szeretetéről. Beszéde végén ányújtotta Adler főrabbi urnak a diszgyűlés határozatának jegyzőkönyvét, amelyben a hitközség ragaszkodásának jeléül kimondja, hogy Adler főrabbit 1939. évi december végéig továbbra is a segesvári hitközség főrabbjának tekintik a főrabbi minden jogaival és köteleseivel. Együttal megújítja a régebbi határozatot, hogy amennyiben Adler főrabbi a jelzett időn belül alkalmas vót talál, a hitközség azt főrabbjává választja.

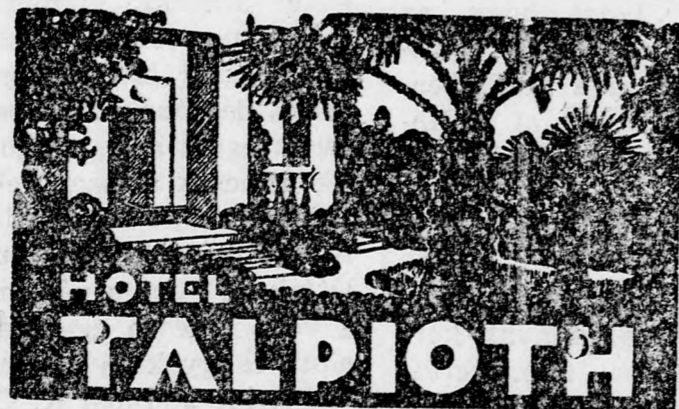
Adler főrabbi megindultan válaszolt az iránta megnyilvánuló szeretet és tisztelet kifejezésére és szellemes bibliai, valamint talmud-magyarázatokkal kapcsolatban tolmácsolta szíve mélyéből eredő köszönetét és megígérte, hogy a segesvári főrabbi állást a hitközség felkérésére továbbra is megtartja és minden kínálkozó alkalommal ellátogat majd Segesvárra a különböző rabbi funkciók végzésére. A hetenként előforduló rituális kérdések eldöntése végett egy a közelben lakó autorizált rabbiszemélyt bizott meg,

aki hetenként kétszer a forgalmasabb napokon fogja a rábizott tisztséget ellátni.

A diszgyűlést egy száz terítéses fényes bankett követte, amelyen szebbnél-szebb köszöntők hangzottak el. Elsőnek Katz Antal, a hitközség érdeműs elnöke szólalt fel, aki a meghatottságtól alig tudott szóhoz jutni és azt fejtette ki, hogy nem annyira bucsu, hanem beiktatási bankettet rendez a hitközség. Utána dr Fried József keresetlen és megkapó szavakban méltatta a távozó főrabbi sokoldalú tevékenységét és kiváló eredményeit. Majd Fried Miksa, mint egykori tanítványa, klasszikus tömörségű beszédben kiemelte a távozó főrabbi odaadó és eredményes munkálkodását jelszavára. Plau ügyvéd, a hitközség titkára, meg szavakkal jellemezte az ünnepelt főrabbi lelki és szellemi kiválóságait. Márton Jakab, a talmud-thóra gondnoka, megható módon juttatta kifejezésre érzelmeit szeretett mesterevel szemben, akinek legrégibb tanítványa.

Adler József főrabbi néhány agadikus idézet és megragadó magyarázat keretében köszönte meg az iránta megnyilvánuló szeretetet, nagyrabcsülést és odaadást. Megígérte, hogy a hitközség javának előmozdításával továbbra is törődni fog. Kérte a hitközség tagjait, hogy egyöntetűen és erős akarral szolgálják mindenkor a hitközség magas érdekeit. A bankett Katz elnök ur zárószavával végződött, amelyben Márton Hermannának a növegyet elnökjelének és segítő társainak a bankett nagyszerű megrendezéséért köszönetét és elismerését nyilvánította.

TEL.
3183.

P.O.B.
601.

TEL-AVIV, 52, ACHADHAAM Str.
ELISMERTEN LEGJOBB SZÁLLODA
SZEP ÁRNYÉKOS KERTBEN,
A VÁROS KÖZPONTJÁBAN

HIDEG-, MELEGVIZ. — KÜLÖN FÜRDŐSZOBÁK. KÖZPONTI FÜTÉS. ELSŐ-RANGU KONYHA. MAGYAR ÉS ROMÁN KISZOLGALÁS. — KEDVEZŐ ÁRAK.

HIREK

— **Időjárásjelentés.** A bucaresti időjárás-kutató-intézet jelentése szerint mára a következő időjárás várható: emelkedő légnyomás, többnyire borult ég, enyhe délnyugati légáramlás, lassu hőemelkedés. Nedves, ködös és meleg idő, szamerkélő esőkkel északon és délnyugaton. Ma délben a fővárosban 23 fokot mértek.

— **Londonban elszabadult egy két méteres indiai kígyó.** Londonból jelentik: London nyugati és délnyugati részeiben a rendőrség lázasan keres egy indiai pythont. A két méter hosszú kígyó, Conan Doyle fiának kedvenc játékszerre, eltűnt. A Hyde Park közelében a python megsebesített egy kutyát.

Csak a milanoi Fratelli Branca-féle
FERNET-BRANCA
miteles.

— **Német propaganda-hajó látogat el tavasszal Constantinába.** Bucarestből jelentik: Tavasszal ellátogat Constantinába a Wilhelm Gustloff hajó, amely a „munka és jókedv” mozgalom keretében folytat propagandát.

— **Kerékpárjával együtt gödörbe zuhant egy kolozsvári iparos.** Kovács Ferenc asztalosmester Horea uca 55. szám alatti lakos, tegnap este fél 7 órakor kerékpárján a Cloșca uccában hazafelé igyekezett. Az asztalosmester kerékpárja világitólámpával volt felszerelve, de nem vette észre, hogy az uttest szélén hatalmas gödör tátong, amelyet a vízvezeték munkásai ástak ki egy vízvezeték kijáratára. Kovács Ferenc kerékpárjával együtt a gödörbe zuhant és az esés következtében súlyos zúzódásokat szenvedett fején és arcán, míg jobbkarja csuklóban eltört. A szerencsétlen ember már egy negyedóraja fektült eszméletlenül a gödörben, amikor a Cloșca uca járőrelő járálaltak. A szerencsétlenül járt iparost a mentők részeltették első segélyben. A rendőrség erélyes hangú átirathat kérte a vízvezeték igazgatóságát, hogy a javítási munkálatok alkalmával ássát gödörknél lámpákat helyezzenek el, hogy a jövőben hasonló balesetek ne történjenek.

EGYESÜLETI ÉLETT

— **Wizo teadélután.** Kedden, f. hó 1-én délután 5 órakor a Concordia klubban összejövetelt rendez a kolozsvári Wizo, amelyre a tagok minél nagyobb számban való megjelenését kéri a vezetőség. Minden külön meghívás helyett.

— **Cionista ifjúsági dienszt** Kolozsváron. November 2-án, szerdán este 8 órakor a kolozsvári ifjúsági blokk kultúrelőadás sorozatában a cionista szervezet helyiségében Gärtner Moshe tart előadást „A föld és nép a cionista nevelés tényezői” címen.

— **Balfour-émlékünnepély** Kolozsváron. Ma, vasárnap délelőtt 11 órakor a cionista szervezet helyiségében (Memorandum 13) nagy emlékünnepélyt rendez az összes zsidó testületek részvételével. A Balfour-deklaráció évfordulóján emlékeztetés akar lenni e gyűlés — miként az egész világon az angol kormány felé — az adott szó betartásának kötelezettségére. A gyűlésen a hitközségek képviselőin kívül felszólalnak: Jámbor Ferenc, Klein Eljahu, dr Hermann Lajos, Mózes Sándor, Weinberger Magda és Fischhoff Emil.

— **A nagyváradi Wizo kultúrelőadásai.** Intenzív kulturumunka indult meg Nagyváradon dr Pollatsek Pálné vezetése alatt. Az első két kultúrelőadást Izsák Slomó két előadása vezette be. Az előadásokat revü előzte meg; az elsőt Bárdos Ágnes, a másodikat dr Markovits Józsefné tartotta. Izsák Slomó előadásai után befejező részét holnap, 31-én hétfőn délután 6 órakor tartja az Ujságitróklub emeleti helyiségében. Az előadást vita követi.

— **Az Árvagondozó szokásos heti teáját** hétfőn, 31-én este 9 órakor tartja meg a Concordia Klub helyiségében. Tekintettel arra, hogy ezen teák jövedelméből a gondozottak felruházásának részbeni fedezete kerül ki, a kolozsvári zsidó társadalom minden rófege nagy érdeklődést mutat a teák iránt és megjelenésével igyekszik ezen szociális cél minél jobb eredményt előmozdítani. Mithogy a vezetőség külön meghívót nem bocsát ki, ezután is felkérjük az egyesület barátait, hogy minél nagyobb számban vegyenek részt a teán. Akadályoztatás esetére a megváltási összeget juttassák el az Árvagondozó irodájába (Str. Paris 36). Telefonjelentés esetén (34-61) a megváltási díjért utána küldünk.

MUTARI LOCO
RIMÓCZI INTREPR. DE TRANSPORT CLUJ
BIROU VSAVI: CU GARA, PIATA GARI 9. TEL. — 2469.
MAGAZIE GARAJ, SI LOCUIŢIA STR. GARI 9. TEL. — 3028.

— **November 5-én munkásegyleti tanfolyam nyílik meg Bucarestben.** Bucarestből jelentik: November 5-ikén, szombaton nyílnak meg az obori tanoncotthon helyiségeiben a munkásegyleti tanfolyamok. A megnyitást Relea munkügyi miniszter, valamint az ipar és a munkásság képviselőinek jelenlétében történik.

— **A kolozsvári ortodox hitközség tanügyi értekezlete.** Pénteken este zajlott le a kolozsvári ortodox zsidó hitközség iskolaszéke által kezdeményezett első szülői értekezlet a Talmud Tóra iskola nagytermében. Az értekezletet az interimár-vezetőség által néhány héttel ezelőtt megválasztott Boskovits Ignác iskolaszéki elnök hosszabb héber beszéddel nyitotta meg, amelyben a kolozsvári ortodox iskolaszervezetnek a hebraizálás irányában való újjászervezés szükségét hangoztatta. Glasner Akiba főrabbi a mai nevelés hiányairól beszélt és a Tóra szempontjai szerint való regenerálást sürgetett. Rimóczi Jakab interimár-elnök üdvözölte az új iskolaszéki elnököt, akiben fiatal és lelkes vezetőt kaptak a hitközség iskola- és kulturügyvel. Utána ismét Boskovits Ignác beszélt és főleg a tanterülettel kért nagy áldozatkészséget. Schwarz Slomó szellemes és fölötté érdekesnek induló beszédet mondott.

A legolcsóbb áron a legjobb minőséget kaphatja
„FEMINA” CLUJ, Str. Memorandumul Nr. 1.
női konfekció áruházában, ahová már megérkeztek a legújabb őszi és téli kabát és ruha újdonságokban. Nagy választék két iskolás leányka kabátokban.

— **Megjelent a Tribuna.** Az erdélyi román sajtó új színnel gazdagodott. Tribuna címen a mai nappal napilap indult meg Kolozsváron, amelynek élén Agarbiceanu Iulius és Liviu Hulea állnak. Az erdélyi román és kisebbségi közvélemény egyaránt ismeri őket, előbb a Patria, utóbb pedig a Frontul Românesc hasábjain kifejtett publicisztikai tevékenységéből, amelynek keretében nemcsak a toll kiváló mestereinek, de a bonyolult kortársi politikai és társadalmi problémák megértő és humánus ismertetőjének bizonyultak. Ion Agarbiceanu, a román irodalom egyik jelese, Liviu Hulea pedig az erdélyi román újságíró-generációnak kétség kívül egyik legképzettebb és legszínesebb egyénisége. Szeretnők hinni, hogy új román lapársunk, amely egyébként a kormányzat szócsöve lesz, irányítóinak megértő szellemét fogja képviselni.

— **Orvosi hír.** Dr Köppich Ferenc rendelését Str. Cotița 7 szám alá helyezte át. Rendeléseibegetek részére délelőtt 9-11, délután 3-6. Röntgen, alapanyagcsere vizsgálat. Telefon 29-56.

— **A prostata megbetegedéseinek kezelésében** a rendkívül egyhán ható természetes „Ferenc József” keserűviz — reggel éhgyomorra egy kis pohárral — gyakran nagyfontosságú szolgálatot tesz azzal, hogy igen könnyű, lágy székletet biztosít és az egész anyagcserét előmozdítja. Kérdezze meg orvosát.

— **Koncert a Concordia klubban.** November 1-én, kedden este 9 órakor, rendkívüli művész esemény lesz a Concordia klubban. A Goldmark zenekar kitűnő erdélyi vezetői Sándornak, Friedmann Ignácnak, dr Holló Endrénének, Eichner Endrénének és Fischer Vilmosnak részvételével koncert lesz, amely iránt már előre is nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **Irodalomtörténeti előadás.** Ligeti Ernő irodalomtörténeti tanfolyamát hétfőn 9 órakor folytatja az Unitárius kollégium fizika-termében.

Költöztetések,

áruszállításokat helyben és vidékre legolcsóbban vállal

RIMÓCZI SZÁLLÍTÁSI VÁLLALAT
Telefonhívásra árajánlattal szolgálok.

— **Bernády György dr.-ról nevezik el Marosvásárhely egyik legforgalmasabb utcáját.** Marosvásárhelyről jelentik: A városi tanács Curtea Eugen dr polgármester indítványára elhatározta, hogy Marosvásárhely egyik legforgalmasabb utcáját, a Szent György utcát, amelyben a Bernády-ház is van, Marosvásárhely nagynevelő építőjéről nevezi el. Az erre vonatkozó javaslatot hir szerint Curtea Eugen dr polgármester alá is írta és azt felterjesztik a belügyminisztériumhoz jóváhagyás végett.

— **A kolozsvári magyar színtársulat megkezdte az előkészületeket a „Paradies kisasszony” bemutatójára.** A kolozsvári Davila színház az erdélyi ciklus első bemutatójaként fogja színre hozni Salemon László és Kornis Ottó „Paradies kisasszony” című színművét, amelyet, mint ismeretes, Amerikában már angolra is lefordítottak. A kolozsvári magyar társulat drámai együttese nagy ambícióval készül fel a bemutatóra. A rendezés munkáját Gróf László vállalta, aki egyébként az első férfin szerepet is fogja játszani a darabban. A város színházlátogató közönsége nagy érdeklődéssel várja a történeti háttérrel és izgalmas témájú darab bemutatóját, mely egyszerűságtól — az erdélyi ciklus keretében — az első ideai ősbemutatója lesz a színháznak.

— **Lengyel lapjelentések Blücher szovjet-marsall titokzatos sorsáról.** Varsóból jelentik: Mint a Stefani jelenté, a lengyel lapok Moszkvából a következő értesüléseket szereztek Blücher marsall sorsáról: Október első napjaiban a marsall visszarendelték Moszkvába, bizonyos katonai értekezlet ürügye alatt. Mivel csapdától tartott, a marsall a katonai főbiztosságnál szállt meg. Október 5-én két titkosrendőr jelent meg lakásán, akiknek kíséretében eltávoztak. Azóta a marsallról semmit sem tudnak. — Egyidejűleg a Tass jelenti Moszkvából, hogy 1500 személyt tüntettek ki, amiért kitüntek a csang-kufengi csatákban.

— **Eljegyzés.** Mezei Magda és Lampert Áron Oradea jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

— **Házasság.** Auer Magda és Dr. Rippner György Nagyvárad, házasságot kötöttek. Minden külön értesítés helyett.

— **Revü: revüje.** (Bemutató a Select mozgóban). Ha a revünek valahol van létjogosultsága, úgy az kizárólag a film. Mert csak itt áll rendelkezésre az a korlátlan lehetőség, amely szinte túlszűfoltan halmozhatja egymásra a káprázatosabbnál káprázatosabb jeleneteket, anélkül, hogy a színpad unalmas színváltásainak színtelével gyötörné a nézőt. A revü, amint ez a film is bizonyítja, amerikai specialitás. Csakis a liktető amerikai élettempó tudja produkálni ennek a filmnek kaleidoszkópikusan tarka és változatos jeleneteit. A szűz nem fontos, mint ahogyan nincs is. Ezzel szemben láttunk két balettet és a Traviata egyik jelenetét, amely szinte utólréhetetlen. A Metropolitan Opera balettkara szerepel két ízben is, káprázatosan szép teljesítménnyel. A nézőnek az a benyomása, hogy lehelletfinom porcellánfigurák keltek életre. A látványosságon kívül érdekes technikai fogásokat lehet el a néző a hollywoodi filmműtermek titkaiból. A mindennapi munkában elfáradt embernek jobb idegesállapítót ennél a filmmel nem ajánlhatunk.

Fűszer és csemege

— Csathó Kálmán háromfelvonásos színművének bemutatója Kolozsváron —

Csathó Kálmán színműve jól megkomponált, színes és fordulatok színtételek. Ezenfelül a mai Magyarország társadalmi problémáinak egyik felszínén mozgó részletét ragadta meg, ami csak fokozza a közönség érdeklődését a darab iránt.

A régi, szolid kereskedő-nagyapa fiunokája szégyelli „alacsony” származását és a jól megalapozott kereskedői ház vagyonát lecsúszott arisztokraták vagyonának restaurálására akarja fordítani. Persze, a fűszerem és csemegén szerzett vagyon egek harmincadjára kerül, az összeomlás elkerülhetetlennek látszik. De az utolsó pillanatokban megjelenik — egy érettségizett, ambiciózus kereskedősegéd személyében — a mentőangyal, akibe a kereskedő-nagyapa fiatal lányunokája természetesen beleszeret.

Ez a szerelem helyrehozza a helyrehozhatatlannak látszó, a tönk szélén álló fűszer- és csemegekereskedés újra felvirul, a nagyapai-nagyanyai kedélyek megnyugszanak, egyben diadalmaszkodik az író fellegása, mely szerint a kereskedő is lehet uriember, s hogy a pénz és a vagyon akkor is tiszteltetreméltó, ha véletlenül nem kacagányos-ösök szerezték vérel és vassal.

A magyarországi társadalmi előítéletekkel szemben Csathó Kálmán színtétele a aktuálisan hatott s eltekintve a darab művészi értékeitől, alkalmas volt arra, hogy a kedélyeket mozgásba hozza s találó szatírával mutasson rá a magyar uri előítéletek nevetésességére.

Az előadásról a legjobbat mondhatjuk csak. A rendezés is stílusos volt; a második felvonás csemege-boltjának díszletei nagy tettszést váltottak ki.

— **Toth Elek az öreg, fűszerkereskedő-nagyapa szerepéből mesteri alakítást formált;** kedves, megható, olykor elragadó volt. Mátó partnerének bizonyult Miklóssy Margit. Jenő János kitűnően játszotta meg a snob unokát, aki megtagadva származását — mindenáron „urienber” akar lenni. Ez annak bizonyossága, hogy jó drámai színész is. Fényes Aliz újra nekivaló szerepben csillogtatta meg tehetségét, mely állandó fejlődésben van s még sok meglepetést tartogat. Nagy István a fiatal, okos, szimpatikus kereskedősegéd szerepében legjobb kvalitásait érvényesítette. Meglepő a sokoldalúsága.

— **Erdényi Böske kisse passzív szerepben is figyelemreméltó nyújtott.** Mint epizódszereplők Ráthely Ödön, Sándor Stefi, Mészáros Béla, Fülöp Sándor, Tompa Pufi, Csákai József, Pál Magda, Deffy Jenő, Beness Ilona, Szabados Árpád, Rajnai Elli, Rajnai Sándor, Czoppán Flóri, stb., stb. tüntek ki.

A közönség nagy szeretettel fogadta a darabot, lelkesen tapsolt a szereplőknek. A siker meardékitalan volt. (s. l.)

Szabadságomról hazaérkeztem
„Ella”
Kozmetikai Intézet
HIRSCH ELLA
Regele Ferdinand 11. Gólya-palota,
I. etaj.
Olcsó bértelrendszer. Tanítvány-
képzés. Hormon vitamin pakkolá-
sok. Egyéni arcápolás.

— **Zsilvölgyi iparosok és munkások küldöttsége Relea munkügyi miniszternél.** Bucarestből jelentik: A zsilvölgyi hatóságok, valamint az iparosok és munkások küldöttsége kereste fel Relea munkügyi minisztert, akinek közbenjárását kérték a petrozseányi liceum fenntartása érdekében. A beszűntetett liceum 70 ezer lelket számláló lakosságot szolgált, míg öt-hatezer lelket számláló helyiségekben nem szüntették meg az iskolákat.

— **Ujabb kinevezések a kisebbségi főkörmánybiztosságnál.** A Monitorul Oficial most közli azokat az újabb kinevezéseket, amelyeket a miniszterelnökség a kisebbségi főkörmánybiztosságnál eszközölt. Három új igazgatót neveztek ki és pedig dr Gherasim Pintea, dr Petre Banescu és Vinginiu Iosifot. Ugyancsak igazgatóvá léptették elő dr. Petre Petrinát, aki már régebben tisztviselőként működött a kormánybiztosságon. Petrinca dr neve Erdélyben is jól ismert, éveken át cikkeket jelentek meg a dr Dragomir kisebbségi főkörmánybiztos szerkesztésében megjelenő Revue de Transylvanie című folyóiratban.

Szépén butorozott szoba, fürdőszoba használat, esetleg teljes ellátással kiadó. Cím: Rosenfeld, Elisabeta 82.

November 6-án, vasárnap délelőtt
fél 11 órakor a
Capitol Mozgó nagytermében
Keren Hajjeszód miting
CLUJON

KÖZGAZDASÁG

Ujabb nemzetközi buzakonferencia előtt

Az amerikai kormány hónapok óta tanulmányoztatja azt a kérdést, hogy a szinte elkerülhetetlennek látszó újabb buzakrach miképpen volna magakadályozható, nemzetközi egyezmény — nemzetközi buza termelési kartell — létrehozásával. Ezzel párhuzamosan az amerikai kormány belföldön igyekszik szarálni az amerikai buzapiacokat azáltal, hogy egyrészt hatalmas mennyiségeket vásárolnak fel a gyengébb kezekről (a kisebb termelőkől), másrészt pedig hatalmas propagandával igyekeznek hatni a termelőkre, hogy önmaguk csökkenték az ezévből buzával bevetendő termelő területeket. Ez utóbbi igen lassu folyamat, azonban a propagandának már is látható eredményei vannak. Ennek ellenére a buzakrach elkerülésére irányuló akció még sem tekint hető ma még sikeresnek, aminek kizárólag világgazdasági okai vannak. Éppen ezért az amerikai kormány — a belföldi akciókkal párhuzamosan — nemzetközi akciókat is beindított, tudva azt, hogy a külföldön bekövetkező buzakrach hatása, az alkalmazott belföldi rendszabályok ellenére is, válságba döntheti az amerikai mezőgazdaságot.

A kérdést először Kennedy, az USA londoni követe, a Nemzetközi Buzakomité augusztusi londoni konferenciáján vetette fel. Egyes kisebb buzatermelő államok ekkor a kérdést azért tartották időszerűtlennek, mivel számos európai állam, az évi szükséglet fedezésén kívül, hatalmas buzamennyiségeket vásárolt, háborus tartalékolási célokra. Viszont a háborus tengerentuli — buzaexportőr államok tisztában vannak a veszéllyel, hogy mit jelenthet az árák az így felhalmozott buzamennyiség akkor, ha a háborús veszély több évre elhárultnak lesz tekinthető. Ezt a megfontolást legjobban kifejezésre juttatta Argentína képviselőjének ama bejelentése, hogy a látszólagos konjunktúra — a háborus tartalékolások céljaira eszközölt vásárlások ellenére szintén csatlakozott Roosevelt elnök akciójához, noha 1933 óta Argentína távol tartotta magát ezektől a megbeszélésektől. Argentína delegátusa bejelentette azt is, hogy az argentinai kormány az utóbbi években oly hatalmas buzatarló épületeket (silozokot) építtetett, amelyekben Argentína évi fölöslegei hosszú időre elhelyezhetők. Ily módon Argentína csupán pénzügyi segítséget kér, hogy Roosevelt akciójának megfelelhessen. Bejelentette az argentinai delegátus azt is, hogy Argentína hajlandó a buzatermelő területek arányos csökkentésére, ha a többi államok is keresztül viszik az erre kötendő nemzetközi egyezményt.

Ezek után a nemzetközi buzaegyezmény megkötésének akadályai látszólag elhárultak volna tekinthetők, azonban kint, hogy az ottawai egyezmény még súlyosabb akadály, mivel az angol dominionok, elsősorban Kanada, nem hajlandók az angol piacon tért engedni a többi államoknak, elsősorban az USA-nak. A folyó évben ezt a kérdést úgy intézte el az angol kormány, hogy átvette Kanadától az ottawai kvótát, ugyanakkor az USA-tól is vásárolt, azonban ezutóbbi háborus

Kereskedelmi szerződést kötünk Albániával is

Gh. Ghiorghiu belgrádi román kereskedelmi attasé a nemzetgazdasági minisztérium megbízásából Tiranába utazott, ahol megkezdte az előzetes tárgyalásokat a román-albán kereskedelmi és fizetési egyezmény megkötésére.

tartalékolási célokra halmozta fel. Mivel a jövő évben már nem lesz szükség a háborus buzataralékok további növelésére, a jövő évben ez a többlet súlyos problémát képez, amelynek már a folyó évben is súlyos kihatásai lehetnek az árákra. Ezt akarja az amerikai kormány már előre megakadályozni, nemzetközi egyezmény megkötésével. Az egyezmény megkötését sürgeti az a körülmény, hogy márciusra piacra kerül a déli földteke államainak: Ausztráliának és Argentínának új termése. Viszont az argentinai kormány csak abban az esetben hajlandó az együttműködésre és az egyezményben való részvételre, ha a nemzetközi egyezmény még a téli hónapokban létrejön. Éppen ezért valószínű, hogy a nemzetközi buzakonferenciát — az angol kormány kezdeményezésére — decemberben, vagy januárban összehívják.

Felélénkült a bucaresti tőzsde

Szilárdultak a fixkamatozású papírok és petróleumrészvények, tartottak a bank- és ipari papírokat

Bucuresti, október 29. A bucaresti tőzsde hetek óta tartó lanyhasága után az elmúlt hét folyamán élénkítés volt tapasztalható, ami kizárólag belső okokkal magyarázható. A fixkamatozású papírok piacán a vezető értékek 2—3 és fél ponttal drágultak. A Stabilizarea egy ponttal 62-re, a Desvoltarea 1 és fél ponttal 61.50-re, a kisajátítási kötvény 2 és fél ponttal 63.50-re, az 1933. évi renta 4 ponttal 62.50-re, az Inzestrarea kötvény nagy címletei egy ponttal 86-ra, a kis címletek 83-ra, az 1935. évi 3 százalékos Consolidarea kötvény 2 ponttal 44.25-re javult, az adóbon változatlanul 46.50. A bankrészvények tartottak. Változatlan a Banca Nationala részvény 5325 lejes, a Comro 245 lejes, a Credit Român 440 lejes árfolyama, a Româneasca 15 lejjel 585 leje, a Credit Industrial 15 lejjel 800 leje javult. A biztosítási papírok üzlettelenné, változatlan árfolyamokkal, a Dacia România 4025 lej, a Generala 1190 lej, az Agricola-Fonciera 325 lej, a Nationala 270 lej. A petróleumrészvények szilárdabbak. Az Astra-Română 20 lejjel 930 leje, a Steaua-Română 50 lejjel 385 leje, a Credit Minier 5 lejjel 270 leje szilárdult, a Concordia változatlanul 510 lej, a Redeventa 215 lej. Az ipari részvények tartottak. A Resita 10 lejjel 490 leje, a Mica 35 lejjel 1390 leje javult, a többi változatlan, a Titan-Nadrag-Calan 1540 lej, a Tramway Bucuresti 1185 lej, a Letea 940 lej.

Lanyhultak a gabonaárak a világpiacokon

A román gabona exportja normális — Állandóan fokozódik a belföldi kínálat a lakótársországokban

A gabonaárak október eleji szilárd tendenciájában már az elmúlt héten mutatkozott az irányzatváltozás, e héten általános árnyalás következett be nemcsak az európai, hanem az amerikai gabonatözsdeken is. Argentína, Ausztrália és Új Zéland állandóan kedvező terméjelentéseket közöl, aminek hatása alatt az USA és Kanada gabonatermelői részéről állandóan fokozódó kínálat jelentkezik. Emiatt a világpiaci árak mindentűnt lanyhábbak. Az európai gabonatözsdeken állandóan fokozódó kínálat jelentkezik Oroszországon is.

A román gabona exportja az elmúlt héten is programszerűen bonyolódott. Egyes exportőrök finanszírozási hitelek hiányáról is panaszkodnak, ami miatt egyes tözsdeken némi lanyhulás mutatkozik. Az ország fontosabb tözsdein a hét végén a következő árakat jegyezték:

Bucuresti: Idei kukorica 29.000 lej, árpa, 58-59 kg-os (4-5 százalék idegen anyaggal) 28.500 lej.

Braila: A buzaárak lanyhábbak, a többi változatlan, a buza jegyzései 82 kg-os buza (1 százalék idegen anyaggal) 39.000 lej, rozs, 70-71 kg-os, (5-5 százalékkal) 27.000 lej, zab 41-42 kg-os (5 százalékkal) 43.000 lej, idei kukorica 28.000 lej, árpa 27.500 lej.

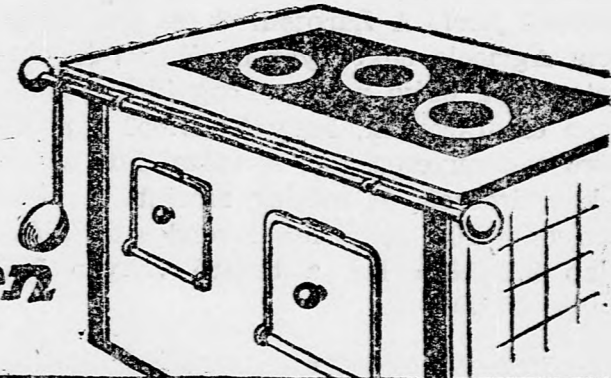
Galati: 79 kg-os buza (2 százalékkal) 37.750 lej, árpa 59-60 kg-os (6 százalékkal) 29.250 lej, zab, 40 kg-os (5-5 százalékkal) 40.000 lej, rozs 69-70 kg-os, (5-5 százalékkal) 26.000 lej, ókukorica 37.000 lej, idei kukorica 30.500 lej.

Constanța: Készáru árak: 74-75 kg-os buza 36.000 lej, 79 kg-os buza 39.500 lej,

VIM

NINDENT TISZTIT

Álaposan és kíméletesen

a tűzhely lapját is

Pénzügyi hírek

A kolozsvári Mezőgazdasági Bank és Takarékpénztár Rt. november 8-án rendkívüli közgyűlést tart, amelyen kimondják a Zilahi Takarékpénztár és Hitelbank Rt.-gal való fuziót. A beolvadó zilahi bank részvényeinek becsérlése céljából a 40 millió 200.000 lejes részvénytőkét 45 millió leje emelik, 8000 darab 600 lej névértékű részvény kibocsátása által. A rendkívüli közgyűlés módosítja az alapszabályokat, határoz az intézet tasnádi fiókjának felállítását és bejegyzését felelt.

A Brassói Népbank Rt. október 30-án rendkívüli közgyűlést tart, amelyen módosítják az alapszabályokat és az igazgatóság indítványt tesz a részvények összevonására.

A kényszerjegyzésben levő Első Orsovai Takarékpénztár Rt. november 10-én közgyűlést tart, amelyen az igazgatóság indítványt tesz a bank felszámolására. A közgyűlés egyidejűleg meg fogja választani a felszámolókat is.

A Legfőbb Banktanács engedélye alapján négy szász pénzügyi intézet: a Szászsebesi Takarékpénztár Rt., a Vorschussverein, Szászváros, a Banca Rurală S. A., Miercurea, a Cassa de Păstrare si Imprumut S. A. Apoldul de Sus kimondta a fuziót és a fuzióintézet Szászsebes székhellyel Egyesült Takarékpénztár Rt. cég alatt működik tovább, amit a gyulafehérvári törvényszék bejegyzett. A beolvasztott három intézet, mint fiókok működnek tovább. A fuzionált bank részvénytőkéje 12 millió lej, a fuzió közgyűlés a következőket választotta az igazgatóságba: Schöp Ioan, Lederhiler Wilhelm, Raetscher Toma, Haffner Iuliu, Teutsch Heinrich, dr. Gustav Adolf, Klein, Ing. Krasser Gustav, dr. Gruckner Wilhelm, dr. Martini Augustin, Ridelli Victor és Wolff Oscar.

Kibocsátják az Autonóm Monopol Pénztár fundingkötvényeit

A külföldi hitelezőkkel 1934. év nyarán kötött adósságrendező egyezmény szerinti a Stabilizarea és Desvoltarea kölcsönök elmaradt kamathányadainak fedezésére négy és fél százalékkal kamatozó fundingkötvényeket kapnak a hitelezők. A fundingkötvények lejre, francia frankra, vagy fontra szólnak, aszerint, hogy az elmaradt kamat milyen valutára szól. A belföldiek birtokában levő Stabilizarea és Desvoltarea kötvények fundingkötvényeit a Banca Româneasca és Banca de Credit adja ki, az Autonóm Monopol Pénztár megbízásából.

AZ ILVA-MICA-DORNA-VATRA VASUTVONAL VIADUKTJAINAK ÉPÍTÉSE

A CFR igazgatósága a bucaresti Ulescu & Ioanovici cégnek adta ki az Ilva Mica-Dorna Vatra vasutvonalon levő viadukhidak építési munkálatait. Az előirányzott költségek 23 milliót tesznek ki.

Ipari és kereskedelmi vállalati hírek

Az **Első Földgázüzemi Üveggyár Rt.**, Medias rendes évi közgyűlésén az igazgatóságba a következők választották be: I. Bohus, Gr. Carp, J. Th. Florescu, C. Garofild, A. Gobbe, C. Grigoriu, L. Halle, Mihail Jonescu tábornok, Ph. de Langenhan, I. Mitilineu, C. Reschovsky mérnök, vezérigazgató, Constantin Stoicescu és Al. Zanescu. A vállalat 1937. évi mérlegében 100 millió lej részvénytőke és 3.213.002 lej tartalékalap mellett 2.754.303 lej tisztanyereséget mutatott ki.

A **Zarajani cukorgyár** 1/2 százalékos osztalékot fizet. A Zarajani S. A. pt. Industria Agricola cukorgyár október 7-én tartotta meg ezévi rendes közgyűlését, amelyen elhatározták, hogy 5.517.651 lejt kitevő tisztanyereségből 4 százalékos osztalékot fizetnek. A mérleg szerint a részvénytőke 100 millió lej, a rendes tartalékalap 9.185.377 lej, a bruttó vagyon 329 millió 574.006 lej.

Industria de Piele S. A. marosvásárhelyi bőrgyár 1937. jun. 30-án lezárta 1936-37. évi mérlegében 5.200.000 lej részvénytőke és 289.093 lej tartalékalap mellett 721.225 lej tisztanyereséget mutat ki.

Caile Ferată Locale din Brasov november 5-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen megváltoztatják a vállalat cégét és módosítják az alapszabályokat.

Banloc S. A. R. bucuresti autogumgyár november 11-én rendkívüli közgyűlést tart, amelyen a részvénytőkét 40 millió lejre emelik.

S. A. fost M. Neumann brasovi cég legutóbbi igazgatósági ülésén elhatározta, hogy Bucurestiben fióküzletet nyit.

Budkowszky Ferenc Rt. aradi cég csődügyében a törvényszék, a vagyon felosztása után, a csődeljárást megszüntette.

A **cluji Porzsoló Oszkár Rt.** október 27-én közgyűlést tartott, amelyen módosították az alapszabályokat is és új igazgatósági tagokat választottak.

Mezőgazdasági és elővárosi telepítések

magánterületen vagy a Nemzeti Alap földjén. Segéd-gazdaságok, Tervezeri telepítés. Instruktorok az összes telepítési ágakban.

A Rassco

a Jewish Agency alapítása. Feladata, hogy a saját anyagi eszközökkel rendelkező bevándorlóknak mezőgazdasági és elővárosi telepítés létesítésében rendelkezésre álljon. A Jewish Agency-nek döntő szerepe van a Rassco üzletvezetésében.

Felvilágosításokat és prospektust ad:

RASSCO
Tel-Aviv,

Allenby Road 98. P. O. B. 1053.
Rassco, Haifa, Branch, Palmer's Gate
Jewish Agency Building P. O. B. 1443.

A nemzetközi Kereskedelmi Kamara párizsi kongresszusán a világkereskedelmi válság szanálásának lehetőségeit tárgyalják

November első napjaiban tartja meg 58. kongresszusát Párizsban a Nemzetközi Kereskedelmi Kamara, amelyre 87 külföldi 23 ország jelentette be részvételét, köztük Románia is. A napirend legfontosabb pontja azoknak a tanulmányoknak megvitatása, amelyek a nemzetközi árucserforgalom egyensúlyának helyreállítását és a világgazdasági helyzet szanálását célozzák. A Nemzetközi Keres-

kedelmi Kamara vezősége felhívást intézett minden tagállam kormányához, hogy minél előbb igyekezzenek gazdasági téren baráti megállapodásokra jutni a velük összeköttetésben levő államokkal, a külkereskedelmi korlátozások minél gyorsabb leépítésével. A Kamara vezőségének határozata szerint a jövő évi kongresszust Koppenhágában tartják meg.

A könyvelői kamarák és a céhtörvény

Bucuresti, október 29. Az ország különböző könyvelői kamaráinak vezetőségei legutóbbi üléseiken foglalkoztak a könyvelők minősítésének kérdésével, a céhtörvény által megjelölt új rendszerben. A törvény általános rendelkezései szerint a könyvelők a magánalkalmazottak csoportjába tartoznak. Ezzel szemben a könyvszakértőknek (expert contabil) az az álláspontja, hogy a könyvelést vezető könyvszakértők és jogosított könyvelők (conta-

bil autorizat) úgy üzemgazdaságilag, mint jogilag különleges helyzetben vannak és így őket a magánalkalmazotti csoportba beosztani nem lehet. Eppen ezért az utóbbiak részéről akció indult meg, hogy az egyes tartományokban a könyvelői kamarák tagjai egy csoportban külön céheket alapítsanak. Ez ügyben a Könyvelői Kamarák Szövetségének legközelebbi ülésén fognak dönteni.

Uj tervgazdasági tervek készülnek Európa egyes államaiban

A bécsi tőzsde terme, mint Ausztria gazdasági életének tükré — Lányhábak a közép-európai valuták a nyugateurópai devizapiacokon

A nyugateurópai tőzsdéken és pénzpiacokon most már számottevően enyhült az előző hetekben tapasztalt izgatalom. Úgy Londonban, mint Párizsban általános az a vélemény, hogy az európai nagy politikai változásokat mélyreható gazdasági változások fogják követni az egyes államok életében. Számos állam tervgazdasági rendszerek bevezetését készíti elő. Így a francia kormány utasítást adott egy birodalmi gazdasági terv előkészítésére, a bekövetkező várható világpolitikai eseményeknek megfelelően. A csehszlovák kormány most készített elő az ötéves tervet, amelynek tengelyében a most felveendő 30 millió fontos kölcsön áll. A német kormány a múlt évben kezdődő négy éves tervet befejezettnek tekinti és az 1939. évtől kezdődően új négy éves tervet készített elő, amelyben számításba veszik az Anschluss és a szudetavidék bekebelezésével teremtett új gazdasági helyzetet. Az olasz kormány ugyancsak új ötéves tervet készített elő, amelynek keresztülvitelénél számítanak arra az angol kölcsönre, amit Chamberlain ígért be az angol-olasz egyezmény életbeléptetése esetén.

Az elmúlt hét egyik érdekes eseménye, hogy a német kormány megnyitotta a bé-

csi tőzsdét. A történelmi nevezetességű Schottenringi palotából ez alkalommal hiányoztak a bécsi tőzsde egykori vezetői, csupa új arc volt látható a megnyitón. Az üzlet sem régi, kong az ürességtől a bécsi tőzsde egykori nagy terme, ahol a nagy nyugati tőzsdékkel egyenrangú üzletek bonyolódtak le egykoron. Ez jellemzi talán a legjobban, hogy hova jutott Bécs gazdaságilag, az Anschluss után.

A nyugateurópai pénzpiacokon az elmúlt héten érezhető volt, hogy az angol-francia-amerikai valutakiengyelítő alapok a három valuta fixebb arányára törekkeznek. A svájci frank hollandi forint és dollár árfolyama alig változott az elmúlt héten, a font és a francia frank kisebb javulást mutat, a középeurópai valuták egy árnyalattal lanyhábbak. A zürichi magánforgalomban a márkabankjegy 63-65-re, a pengőbankjegy 67-69-re, az olasz lira bankjegy 15.60-16-ra lanyhult, az utazási líracsekk változatlanul 20.90, a csehszlovák bankjegy 11.80-12. A lejbankjegyek árfolyama alig változott, a zürichi magánforgalomban 2-2.10 és, Budapesten 3-3.45-ös, Prágában 17.35-17.65-ös árfolyamon jegyzik.

Cégbejegyzések, új cégek

Industria Căbrilor Blindate (I. C. A. B. E.) S. A. cég alatt Bucurestiben fémipari vállalat alakult. A részvénytőke 10 millió lej, amely 1000 darab 10.000 lej név értékű részvényből áll. A részvénytőke egyszerű igazgatósági határozattal 50 millió lejre emelhető. A 10 millió lej név értékű részvényből a cluji Industria Sârmei S. A. 6 millió lejt, Ionel Comsa cluji bankigazgató 2 millió lejt, Eugen Besa, az Industria Sârmei igazgatója 1 millió lejt, dr. Alexandru Dragomir 500.000 lejt, míg a fennmaradó 500.000 lejt három más részvényes jegyezte le. Az alakuló közgyűlés az első igazgatóságba a következőket választotta be: Ionel Comsa, dr. Valentin Poruțiu, dr. Octavian Sglimbea, dr. Alexandru Dragomir, Eugen Besa Kolozsvári lakosokat és ing. Radu Comsa bucuresti lakost.

Fagul Românesc S. A. R. cég alatt Bucurestiben új faexportőr vállalat alakult, a Tilea fakonzern érdekeltségében. Az alakuló közgyűlés az első igazgatóság tagjaiként dr. V. V. Tilea volt minisztert, dr. G. Berariut és V. Steleat választotta meg.

A Singer varrógépgyári konzern romá-

niai vezérképviseletét bejegyezték. A Singer varrógépgyári konzern Romániában vezérképviseletet állított fel. A vezérképviseletje Emanuel Balas a vezérképviseletet Bucurestiben jegyeztette be és egyidejűleg — mint külföldi cég — 500.000 óvadékot is letétbe helyezett. A vezérképviselet több képviseletet állít fel az ország fontosabb városaiban.

A **kolozsvári Uzinele Electrice Cluj S. A.** legutóbbi közgyűlésén dr. Trifu Baba ing. Aurel Pop és Augustin Ungur az igazgatóságba választották, mint Cluj város képviselői, amit a törvényszék bejegyezt. Ugyanakkor három másik volt igazgatósági tagot töröltek.

A **Manufactura Nationala de Portelan Turda, S. A. R.** legutóbbi közgyűlési határozata alapján törölték dr. Bohățiel Leo, dr. Adam Popa, Fischer Kálmán és Rusu Emil igazgatósági tagságát.

Poloskát

legjobb módszerrel irt
DEAK mérnök, Piața
Unirii 7. Telefon 17-17.

Rendszeres járatok

az Egyesült Államokba, Kanadába, Ausztráliába.
KÖZÉP-AMERIKÁBA:
Kuba, Mexikó.
DEL-AMERIKÁBA:
Argentina, Paraguay, Uruguay.
AFRIKA (Marokkó)
holland, belga és francia hajókon.
EGYIPTOMBA és PALESZTINÁBA
a Serviciul Maritim Roman hajóin.

Felvilágosítást és prospektust küld a

Holland-Amerika Linie

vezérképviselete.

Vezetője: L. H. L. LAZAROVITZ.

Bucuresti, C. Victoriei 70 et. I tel. 441-65.
Timisoara, Str. Veneția 2, telefon 39-89.
Oradea, Bulv. Reg. Ferdinand 4, tel. 15-90.

Külföldi hírek

Lengyelország 120 millió zlotys áruhitelt kapott Németországtól. Az új lengyel német külkereskedelmi egyezményben a lengyel-német árucserforgalom intenzívebbé tétele érdekében Lengyelország javára 120 millió zlotys (cca 3 milliárd lejes) áruhitelt engedélyeztek, amelyet a vezető német bankokból álló konzorcium finanszíroz. A kölcsönt Lengyelország két év alatt fizeti vissza.

Másfél millió „munkásautót” gyártanak Németországban. A német államkincstár érdekeltségében levő Brunswick melletti autógyár megkezdte a „munkásautók” gyártását. A német kormány másfélmillió ilyen munkásautót gyártat, amelyet 2600 márkáért árusítanak, munkásoknak és alkalmazottaknak heti öt márkás részletfizetésre. Az akcióval a német kormány az a célja, hogy háború esetén minél több autó álljon rendelkezésre. A részletfizetést egy állami érdekeltségű bank finanszírozza.

A svájci kormány további három évre érvényben tartja a válságadót. 1931. évben a svájci kormány — az államháztartás növekvő szűkségeinek fedezésére jövedelmi pótdadót vetett ki három évre, amelyet 1934. év végén további 3 évre meghosszabbítottak. Az elmúlt évi konjunktúra hatása alatt a svájci pártok a válságadó eltörlésére indítottak akciót. A svájci Szövetségtanács most foglalkozott a kérdéssel és elhatározta, hogy a nemzetvédelmi költségek fedezésére a válságadót további három évre érvényben tartja.

Hol száll meg TIMISOARAN?

A CARLTON-SAVOY szállókban

a város szívében.

Minden vonatnál autóbussz várja, viteldíj: 10 lej. Szobák utazók részére 98-125 lejig négyágyosak együtt.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai:

Dollár	140-142.00
font	669.61-678.96
palesztinai font	669.30-679.66
svájci frank	31.74-32.22
holland forint	76.04-77.14
francia frank	3.59-3.89
márka	38-89
pengő	25-27
csehszlovák (negociabil)	4.08-4.19

A gabonaelexportból származó forgalomban hozható devizakvóták árfolyamai szállárakban. A bucuresti magánforgalomban a következő árfolyamok alakultak ki:

Angol font 30%-os szabadkvóta	1313-1320
angol font 20%-os kvóta	1201-1211
angol font 40%-os kvóta	1.009-1.016
holland forint 30%-os sz. kvóta	150-153
dollár 30%-os szabadkvóta	280-281
francia frank 30%-os szabadkvóta	7.40-7.41
svájci frank 30%-os szabadkvóta	62-64
belgas (kliring)	89.80-89.40
belgas 15%-os	45.20

WIZO A zsidó Asszony

HIVATALOS LAPJA

Az aradi Wizo-konferencia elé

Kedves Wizo Testvérem!

Mikor e sorok megjelennek, Te talán éppen sok konferenciát látott bőrdöndöt készített elő, vagy irászatod előtt ülsz és egy javaslaton dolgozol, amit az ülés elé akarsz terjeszteni.

Elképzelek, amint elmerülsz munkádban, hogy azután kezded tétovázva álljon meg egy pillanatra és feltedd magadnak az elkerülhetetlen kérdést: Vajjon lesz-e eredménye a mi mostani összejövetelünknek?

Tudom mi az, ami elcsöggeszt. Tudom mi az, ami kételyeket ébreszt Benned.

Az utóbbi időben annyi konferenciát tartottak! Államférfiak és vezető politikusok ültek össze, hogy megmentse a haladó Európát. Országok fejei találkoztak, hogy segítsenek a lázban vergődő világon. Embermilliók várták megváltásukat a döntéstől. És eredmény?... A szerencsétlenek százezrei újabb ezrekkel szaporodtak, újabb zsidó tömegek vesztik el hazájukat és tegnap nyugodtan dolgozó emberek kezéből hull ki a munka.

Mit jelenthet ezek után a mi konferenciánk? Mécsláng a szélviharban.

Kedves Barátnóm, ha valaha szükség volt a mi munkánkra — és ki kételkedne ebben, aki ismeri eredményeinket — úgy a mostani pillanatban kétszeres szükség van rá. Találkozol emberekkel, akik eddig elzárták fülüket szavaink, agyukat gondolataink és szívüket ideáljaink elől. Nem látod ma mily szomjasan isszák magukba vigasztaló szavainkat, erőt merítenek a mi erőnkől és reményt a mi hitünkől.

Tudod, hogy a Jisuv nehéz harcot viv. Fiatalságunk a fronton küzd, ma már nem csak képtelenen, hanem fegyverrel a kezében védi meg azt a földet, amit ve-rejtekével tett termővé. A cionista vezetők pedig a diplomácia frontján küzdenek épp olyan elszántan és éppen annyi nehézség közepette minden talpalattnyi földért, amire mi a zsidó jövőt akarjuk felépíteni.

Honnan legyen bátorságunk itt is, ott is folytatni a nehéz harcot, ha mi nem állunk egységesen mögöttük? Hogy maradjon töretlen az élvonal, ha mi kishitien meginogunk? Ma nem szabad haboznunk és nem szabad kételkednünk saját jövőnkben, mert csak egy egységes zsidó nép közös akarata, nagyszerű erőfeszítése válthat meg minket a teljes pusztulástól. A nemzetek önrendelkezését hirdeti az egész világ. Ugyanakkor nem lehet egy tizenhatmillió népet halálraítélni, ha mi bizonyítékát adjuk annak, hogy valóban élni akarunk.

Mi anyák vagyunk. Élni akarunk gyermekeinkért; élni akarunk, hogy felépíthessük az ő jövőjüket akkor is, ha a mi jelenünknek csak romjai vannak már meg. És ha felismertük a valóságot, hogy a katasztrófával fenyegető zsidókérdést csak úgy lehet megoldani, hogyha valamennyi zsidó, bárhol él és bármilyen a világnézete különben, pozitív álláspontot foglal el saját sorsának kérdésében, akkor el kell jutnunk a zsidóság minden rétegéhez, hogy ezt velük is megértessük. És ki megértőbb, ki fogékonyabb a jövő problémáival szemben, mint az asszony, az anya, aki gyermekei jövőjét akarja előkészíteni.

Ezért vár a Wizora még nagyobb feladat, mint eddig, még több munka, mint a multban.

Jöjj hát kedves Wizo Testvérem erre a mi konferenciánkra éppen olyan hittel és töretlen munkakedvvel, mint az eddigiekre. Az, hogy még több munka, még nagyobb feladat vár Rád, bizonyára nem riaszt vissza. Beszéljük meg együtt a jövő lehetőségeit, csináljuk meg közösen a munkatervet. Mi, aradiak örömmel és szeretettel várunk és hisszük, hogy új lendületet kapunk az együttléttől.

A viszontlátásig meleg cionista üdvözléssel

Arad, 1938 október 30.

KÖVES BÖSKE

Referátum a Wizo palesztinai intézményeiről

A Wizo 9-ik országos konferenciáján tartja: dr. RÓTH DEZSŐNÉ

A Wizo mozgalomnak keletkezése óta sokféle hivatása van. Ezek közül a legfontosabbak: itt a Galutban, azaz a Diaspora országában a zsidó népközösség kiépítése, a zsidó kultúra fenntartása, fejlesztése és terjesztése, a cionista alapok támogatása és last but not least a Wizo által létesített palesztinai népjóléti intézmények és mezőgazdasági iskolák fenntartása és kiépítése.

Ezen intézmények mai állapotáról a következőkben akarok Önöknek referálni, úgy ahogy azok a londoni Executiva gyűlés tárgysorozatán szerepeltek.

Az intézmények fenntartásáról a világ összes Wizo föderációi volna kötelesség gondoskodni, de a középeurópai zsidóság rohamos elpauperizálódása folytán előállott az a helyzet, hogy a felelős Wizo tényezők más pénzforrások felfedezésével kell, hogy törődjenek. Ilyen pénzforrások főleg az angol nyelvterületeken, tehát magában Angliában, Dél-Afrikában, Ausztráliában, Kanadában és az Egyesült Államokban voltak találhatóak és elmondhatjuk, hogy ezek a zsidók igazán száz százalékosan tesznek eleget kötelezettségüknek és a hozzájuk fűzött várakozásoknak. Ámde egy intézmény szükséglete még normális időkben is évről évre nő a fejlődés arányában, annál inkább a palesztinai intézményeké, amelyeket a középeurópai or-

szágok politikai változások folytán olyan tömegekben leptek el az újonnan bevándorlók tanulásra vágyó és ellátásra szoruló gyermekei, hogy ezek az intézmények távolról sem teljesíthették volna a rendelkezésükre álló anyagi eszközökkel a reájuk tornyosuló feladatokat, ha a nemzetközi zsidóság a német és osztrák menekültek részére gyűjtött segélyekből nagy összegeket nem bocsátott volna a fentnevezett intézmények segélyezésére és az újonnan érkezők ellátására.

Igy a legutóbbi hónapokban két vezető nőnek, névszerint eVra Weizmannak és Lord Herbert Samuel menyének, Hadas-sah Samuelnek sikerült a német segélyalapról 10.500 fontot kapni 150 német és osztrák lány kétvéti ellátására és ugyanakkor a Jewish Agencitől a rendelkezésre álló csertifikátokból 150-et ezeknek a leányoknak a kihozatalára megszerezni.

A pénzt azután az eredeti rendeltetés-től eltérően elosztották és 6000 fontot a már rendelkezésre álló, részben a Jewish Agencitől, részben magánadakozásokból gyűjtött pénzzel együtt az intézmények megnagyobbítására és megfelelőbb tételre fordítják és csak a fennmaradó 4500 font marad eredeti elgondolás szerint a leányok egyévi eltartására. Az intézményekben a következő megnagyobbítások vannak előirányozva:

Biztongváltás és elegancia

JELLEMEZTE MINDENKOR AZ ELŐKÉLO ANGOL KÖRÖKET.

„Old Sandal Water” volt és ma is a kedvence a nagyvilági angol nőnek.

„Old Sandal Water — csakis a „vitorlással” valódi — több, mint illatos kölnivíz. Hála a természetnek ébenfa, cédrus és egyéb exotikus fakivonatoknak, „Old Sandal Water” üdítő és mindenkifelelt különleges illatú.

„Old Sandal Water” csakis eredeti lepecsételt üvegekben kapható.

Old Sandal Water

TOBB A KÖLNIVIZNÉL

lady GYARTMÁNY

1. **Nahalal:** kap egy harmadik házat, amely képessé teszi egyrészt több lány elhelyezésére, másrészt arra, hogy egy harmadik évfolyamot létesítsen olyan lányok részére, akik tanulmányaikat perfektuálni akarják és magasabb kiképzésben óhajtanak részesülni.

2. **Ayanoth** sürgősen felépíti a régi tervezett negyedik házat, úgyhogy azután 110 leányt, 12 tanítót és egynehány segédként a farm őrzésére, tud befogadni. A farm állatállománya ma: 2000 szárnyas, 40 fejős tehén és 30 méhkas. Azonkívül kapott a segélypénzekből egy teraszt a pakkoló házhoz, egy simpárt a pakkoló egészen a pakkoló házig és vagonokat a gyümölcs- és szőlőszállításra, 1 átmeneti házat munkások és örök részére, egy fürdőszobát a beteg-pavillonba, egy néhány villamos inkubátort és a vízvezeték megnagyobbítását és egy csomó kisebb befektetést, melyeket itt részletekben nem tudok felemlíteni. A leánykiképző farmok, úgy mint Petach Tikva, Nachlath Jehuda és Schechunat Borocho mind megnagyobbították, egyenként legalább 35 leány befogadására. Mindegyik kap egy-egy ebédlőt, pár lakosbót, az egyik egy tyukfarmot, a másik egy új istállót, a harmadik egészségügyi berendezéseket és új tejjgazdaságot. Mindegyiknek a vízvezeték ki lesz építve és a kert-

gazdaság nemesítésére bizonyos összeg előirányozva. Azonkívül mindegyik kap egy mosóházat, úgyhogy ezentul az összes intézményekben a mosást és ruhatisztítást a házban fogják elvégezhetni.

3. **Afulah** kap egy új ebédlőt és egy új házat tanítványok felvételére. A víz kérdés az utolsó évben megoldást nyert az argentinai Wizo segítségével, azonban nagy kérdés még a villanyvilágítás megoldása, amely elsőrangú szükségé váit a zavargások következtében. A sötétség, amely a farmon uralkodott, a villanyvilágítás hiánya állandó veszélynek tette ki ennek a farmnak a tanítványait, az azt körülvevő arab hordák miatt. Reméljük, hogy a tárgyalások, melyek a Rutenberg villamostársasággal már folyamatban vannak, hamarosan eredményre vezetnek és ez a kérdés is mihamarabb megoldást nyer.

4. **Nachlath Jichak**, háztartási alkalmazottak kiképzésére. Ez az intézmény a legújabb és a legmodernebb összes intézményeink között, de a nagy bevándorlás folytán, mégis állandó nagyobbitásra és tökéletesítésre szorul. Szó van róla, hogy egy külön osztályt létesítsenek a Jugend Alijah leányai részére 14-16 éves korig. Az iskola különben teljesen megfelel a hozzáfűzött várakozásoknak és a tanításban nagyszerű eredményeket ér el, a leá-

R. 30.
ok
aba,
y.
on.
ABA
jón.
ttd a
inie
Z.
441-65.
39-39.
15-90.
árushi-
lengyel
ben a
intenzi-
szág ja-
liárd le-
lyet a
nzcium
szág két
yártanak
kinostár
melletti
ásautók
félmillió
vet 2600
ak és al-
résztletfi-
mánynak
nél több
szletüle-
nk finan-
rom évre
1931. év-
mháztar-
edezésére
romévre,
3 évre
évi kon-
pártok a
akciót. A
glalkozott
a nemzet-
alságadót
artja.
AN?
OY
árja,
szók
számpé
ank
mai:
142.06
61-678.96
80-679.66
74-32.22
04-77.14
3.59-3.89
38-89
25-27
4.08-4.19
mba hoz-
diabak. A
tköző ár-
313-1320
201-1211
09-1.016
150-153
280-281
7.40-7.41
62-64
30-39.40
45.29

nyok, akik tanulmányaik végezte után onnan kikerülnek, minden esetben eddig rögtön elhelyezést nyertek.

Népjóléti intézményeink.

Baby Home Jeruzsálem. Az idén februárban keresztülítve rég szándékozott átköltöztetését.

Erre azért volt szükség, mert a régi ház arab tulajdon és arab környezetben volt és miután 37-ben egy éjjel arab bandák a házat fel akarták gyújtani, a vezetők kénytelenek voltak felelősségük tudatában, az intézményt bár sokkal rosszabb körülmények közé, de egy zsidó házba és környezetbe átköltöztetni.

A baby home pénzügyi helyzete sem kielégítő, mert egy a szülő, mint a város vezetősége a hitközségek fizetőképessége a zavargások és az ebből folyó tulterheltség miatt megcsappant és előállott az a groteszk és szerencsétlen helyzet, hogy 108 férőhelyből (legalább háromszor annyira volna szükség) 16 hely üresen áll, mert nincs, aki a gyermekek ellátását vállalja. Ha kevételesség vagy fáradtság fog el bennünket munka közben, jusson eszünkbe mindig, hogy hány ellátatlan gyermek vár a mi segítségünkre és van ráutalva a mi könyörületre szívünkre.

Mothercraft Training Centre (New Zealand House). Ez a ház, amely minden ország népjóléti intézményeinek büszkesége lehetne, vegyessen újraszerveve 1937 októberben lett újból átadva rendeltetésének. A délafrikai asszonyok bőkezűsége folytán ez a ház most, beépített frigide-
rekkel, villamos konyhával, nagy üvegezett napozó terraszokkal és a legmodernebb felszereléssel rendelkezik. Itt egy csomó gyermekápolónő nyer évente ki-tünőt kiképzést, rövidebb és hosszabb kurzusokban.

A napközi otthonok nagyrészt városi kezelésben mentek át, de a Wizo tovább is résztvesz egy az intézmények szubven-cionálásában, mint a tényleges vezetése-ben is.

A Wizo ezekben a nehéz depressziós időkben, teljesen a helyzet magaslatán állva, többek között belátta azt is, hogy sürgős szükség van az újonnan bevándor-lók, mint a már ottlakók háztartásában és főzésben való kiképzésére. Ezért városokban és falvakban, kibucokban és mosavákban számtalan nappali, és esti kurzusban tanította a leányokat és asszonyokat Pa-lesztina éghajlati és pénzügyi viszonyai-nak megfelelően főzni, háztartást vezetni, kis helyet kellőleg kihasználva gazdálkodni, házi veteményeket házban és házon ki-vül kellőleg értékesíteni és minél keve-sebb pénzből, minél többet a család vagy a közösség részére produkálni.

A városokon kívül kiépítette a vándor-tanítónők intézményét és ezek a tanító-nők néha a legnehezebb körülmények kö-zött, néha veszélyeztetett zónákban keresz-tül is eleget tettek kötelezettségüknek és jártak házról-házra és valóságos órangya-lai voltak egyes elhagyott vidék asszo-nyainak, akiket konyhában, kertben, a gyerekápolás és a szükséges higiénia kör-ül elláttak tanácsokkal és segítségükkel.

A Wizo kertmunkája minden Paleszti-nában járt ember előtt ismeretes és abból áll, hogy a Wizo a telepeseknek segít kis házi veteményes, virágos és gyümölcsös kertek berendezésénél és az illető instruk-tornő csekély díjazás ellenében addig látogatja a kert tulajdonosnőket, amíg azok a kertgazdaság minden ágában teljes jár-tasságot nyertek. Továbbá gyermek ker-tekben és iskolákban kis mintakertekben ő adja a gyermekeknek a kertészetbe való bevezetést és tanítja meg a gyermekeket a természet szeretetére és rendszeres és egészséges munkálkodásra a szabad ter-mészetben. Ezen tevékenység folyamán 10.375 gyereket kapcsolt be kertészeti munkájába.

Uj Wizo tevékenység a leány-ípariskola létesítése Haifán, ahol leányok 12-16 éves korukig nyernek kiképzést főzésben, mosásban, vasalásban, ruha-fehérnemű varrásban egyszerű és művészi kézimun-kákban, szalmafonásban (butor) szőnyeg-szővésben, angol és héber nyelvtanítás-ban. Az iskola két éves, az első évben ál-talános ismeretek elsajátítására, a máso-dik és specializálásra valamelyik szakban, kedv és hajlam szerint. Az iskola nagy-szerű és művészi kézimunkákban, szalma-fonásban (butor) szőnyegszővésben, angol és héber nyelvtanításban. Az iskola két éves, az első évben általános ismeretek elsajátítására, a második év specializálás-
ra valamelyik szakban, kedv és hajlam

szerint. Az iskola nagyszerű eredménnyel dolgozik és évről-évre növekedik a tanít-ványok száma. Mindezen tevékenységbe a Wizonak nincs még felemlítve sok esti kurzus, amelyet városi gyors kiképzésre létesített az összes fennemlített munkaá-gon kívül irodai munkák képzésére, gép és gyorsírásban, főzőkészítésben, fod-rásznők és manikűrösleányok instrualásá-ban, butorfestésben, polirozásban és padló fektetésben, könyvkötészetben, stb. stb. Mind ezen kurzusok égetően szükségesek és mind nagyon sok pénzt emészt fel, a-mely bizony minden oldalon érzékenyen érezteti hiányát. Gondoljunk erre minden-
kor, ha közönyből vagy nembánomságtól ki akarjuk magunkat vonni valamely kö-telezettség alól.

Végül hagytan a Wizo legújabb projek-tumát az öregebb Wizo munkások meg-segítésére, kik a Galutban legszebb éveiket a Wizo munkának szentelték és kijöve

Erec Jisraelebe kevés pénzzel és ismeret-ség hiányában bizony sokszor nagyon sze-rencsétlenné és elhagyottáknak érzik magukat. Ezeket az asszonyokat akar-most a Wizo segíteni korporatívák léte-sítésével, ahol egyrészt az új bevándorlónő behozhatja produktumait: süteményt, iparművészeti munkákat, stb., stb. ott el-adásra kerülnek, miáltal viszont más asz-nyok új olcsó bevásárlási forráshoz jut-nak. Azonkívül állandó gyakorlati tanács-adókkal és kisebb-nagyobb kölesönökkel is segíteni óhajt a Wizo asszonyokon anya-gi segítségen kívül azt az érzést is kíván-ja nekik adni, hogy egy nagy világszerve-zet tagjai, akik mint egy nagy család tag-jai soha és sehol nem érezhetik magukat többé egyedülvalónak és elhagyottáknak.

Ezt az érzést szeretném én is adni Önöknek most, amikor a Wizo tevékeny-ségéről röviden és mégis oly hosszan be-számoltam.

Szervezeti referátum

a Wizo 9-ik országos konferenciájára összeállította REITER LUNKA

1937 május 5., 6-án volt Oradeán a Wi-zo 8-ik konferenciája. Az országos vezető-ség alábbiakban számol be az azóta lezaj-lott eseményekről.

A világszervezet

A világszervezet legkimagaslóbb esemé-nye 1937 augusztusban Zürichben megtar-tott világkonferencia volt, melyen követ-kező delegátusok vettek részt: dr. Róth Dezsőné, Reiter Lunka, Handler Else, Weinberger Józsa, Sidon Szerén és Kel-ler Vera. A konferencia eredményeiről minden delegátus beszámolt erdélyi prop-aganda utjai során, a határozatokat kör-lével utján küldöttük szét, a delegátusok egyéni impresszióikat a Wizo melléklet keretében megjelent cikkeiben írták meg és végül a központ hivatalosan beszámolt róla az 1938 februárban megtartott cluji országos összejövetelen.

1938 januárjában Palesztinában meg-tartott propagandista kiképzőkurzuson Erdély részéről Löbl Bözsi vett részt. Az 1938 június havában megtartott rendkívüli londoni Executiva ülésen dr. Róth Dezsőné Executive-tag képviselte föderációkat. Dr. Róth Dezsőné és Löbl Bözsi ugyancsak személyes látogatásai-k alkalmával számoltak be részletesen ta-pasztalataikról. A Wizo palesztinai fejlé-déséről dr. Róth Dezsőné külön alapos re-ferátumban fog a konferenciának beszám-olni.

A londoni Wizo központ az elmúlt évben a beszüntetett Pioniere & Helfer folyóirat helyett két Revuet adott ki, melyeket sajnos a jelenlegi postaforgalmi ne-hézségek miatt nem tudunk minden cso-portunk részére rendelkezésre bocsátani. Így annak tartalmát a Wizo melléklet ré-szére dolgoztuk fel.

Az erdélyi Wizo általában a londoni köz-pontnál rendszeres összeköttetést tart fenn a regáti, a jugoszláviai, a csehorszá-gi, a magyarországi és a hollandiai Wizo föderációkkal, sőt kulturanyagát kicse-réli és 27 külföldi csoportot lát el rend-szeres kulturanyaggal.

A költségvetés

Központunkkal szemben vállalt kötele-zettségeknek az elmúlt évben is eleget tettünk és a befolyt összegeket a Banca Nationala által engedélyezett transzfer utján juttattuk el rendeltetési helyükre.

Szervezeti, propaganda és kultur-munka

Sajnos ez az első év, amikor nem tu-dunk fejlődésről beszámolni. Általában megállapítható, hogy a kis csoportok nagy része a tagdíjak inkasszáására szorítko-zik és még privat helyeken sem tart meg-beszéléseket, vagy összejöveteleket. Így a volt 54 csoportból nagyon sok kis csoport inaktívulódott és pedig: Alesd, Baia-Ma-re, Blaj, Carei, Crasna, Gherla, Nasaud, Nusfalau, Oravița, Sănicolaul Mare, Sft. Gheorghe, Somcuta Mare, Teius, Zalau. Az egész idő alatt egyetlen csoport reak-tívalódott úgy mint Rovine október hó fo-lyamán. Az elmúlt évi munkásságunkat kéthavi betiltási idő és a január hónapjai belpolitikai szituáció akadályozták. Az el-ért eredmények nagyrészt a nagy városok örömteljes fejlődésének köszönhetők. Ezek közül ki kell emelnünk Aradot, Bra-sovot, Lugojt, Oradeat, Satu-Maret és Ti-

misoarát, valamint a kisebb helyek közül Alba-Iuliát, Bistrița, Medias, Odorheiu, Sibiu és Toplița.

Fentiek után érthető, ha a föderáció ta-valyi 4095 taglétszáma az idei évben 3768 tagra csökkent. Miután megállapít-ható, hogy a kisebb helyekről mind na-gyobb számban költözködnek a zsidók a nagyobb városokba, minden nagyobb cso-portnak alapos tagszerzési akcióit kellene a téli folyamatra tervbevenni. Tekintettel a nehéz viszonyokra, az idei munkáévben több vidéki látogatást tettek a központ, kiküldöttjei, és pedig:

Dr. Róth Dezsőné: Arad, Reiter Lunka: Arad, Gheorgheni, Ora-dea, Tg.-Mures, Toplița, Epstein Samuné: Salonta, Dr. Gellért Miksáné: Salonta, Goldschmidt Annus: Lipova, Handler Else: Alesd, Bistrița, Carei, Dej, Jibou, Satu-Mare, Zalau, Keller Vera: Aiud, Alba-Iulia, Baia-Ma-re, Carei, Satu-Mare, Sighet, Valea lui Mihaiu,

Keppich Edmé: Făget, Kertész Bözsi: Beius, Oradea, Köves Böske: Pecica, Liquornik Amália: Gheorgheni, Lunca Bradului, Mercurea Ciuc, Salard, Löbl Bözsi: Aiud, Alba-Iulia, Baia Ma-re, Beius, Carei, Deva, Hațeg, Lipova, Me-dias, Odorheiu, Oradea, Petrosani, Resița, lea lui Mihaiu,

Dr. Markovits Ignác: Salonta, Rubinstein René: Carei Jung Wizo, Weinberger Józsa: Arad, Brașov, Gheor-gheni, Mercurea Ciuc, Oradea, Pancota, Reghin, Tg.-Mures, Timisoara, Toplița, Weisz Erzs: Pancota, Síria, Weiszberger Magda: Pancota, Síria.

Amint látják, ezen munkánk szebb ered-ményeket mutat fel. Az utazásra rendel-kezésre álló Wizo-tagok száma gyarap-szik, mind több és több asszony vállalko-zik erre a fáradságos munkára. Apellálni szeretnék azonban valamennyi Wizo tag belátására és kéri, nyomtatékosan kihang sulyozni, hogy ezen a téren is minden egyes tagnak meg kell állania helyét. A vidéki látogatásoknál szerintem nem az előadásokra kell a fősúlyt fektetni, hanem kisebb vagy nagyobb körben való beszélgetésekre a Wizo munka lényegéről, a csoport munkájáról, szervezeti és ön-nevelési kérdésekről, az általános aktuá-lis zsidó helyzetről, aktuális zsidó problé-mákról, munkaprogramok összeállításáról, helyi kérdésekről, stb.

Külön részletesebben kell beszélnünk a fö-deráció kulturmunkájáról. Amint tudják, ezen a téren írásbeli teljesítményeink nem-csak az ardeali Wizo csoportokat látják el anyaggal, hanem Jugoszlávia és Csehszlová-
kia magyarul beszélő csoportjait is. Amint már említettük, kulturanyagunkból tehát saját csoportjainkon kívül még 27 külföldi csoportnak is küldünk. Igyekeztünk az idén szintén több előadást anyagot összeállítani és azt a csoportoknak szétküldeni. Informá-cióink szerint ez az előadás anyag kézről kézre járt és a tagokat új előadások meg-tartására inspirálta. Ezt a módszert helye-sebbséggel tartjuk, mert az előadások szétkül-désével nem célnünk kész anyagot juttatni a csoportoknak. A központ számos nyomtatott kultur kiadványt is küldött szét a csoportok-nak.

Ezen a munkán kívül az ardeali Wizo köz-pont aktív részt óhajt venni a Zs. N. Sz. kulturközpontjának munkájában is. A Wizo ezt az intézményt anyagilag is támogatja. Az első félévben két könyv és két broszura jelenik meg, melyeket minden csoportnak elküldünk.

Megállapíthatjuk, hogy a vidéki utazáso-
kon és a közvetlen Wizo munkán kívül min-den városban képvesszük részünket minden-nemű cionista propaganda és kulturmunká-ból is. Az összes cionista helyecsoportok Dienst-előadóinak sorában szerepelnek Wizo asszonyok, akik ezenfelül a vezetőség és vá-lasztmány keretein belül derekasan megáll-ják helyüket.

A hebraizáció terén munkánk sajnos nem kielégítő. Ezen a téren Timisoarán folyik a legrendszeresebb munka, ahol a KIB teljes számban és sok más vezető Wizo-asszony tanu és látogatója a hetenként megtartott Chug Ivri-t. A jelentések alapján ezenkívül Clujon, Sibiuhan, Lugojon, Alba-Iulián és legújabbban Aradon igyekszik a csoport ered-ményeket elérni. A Wizo hebraizációs fel-adatai közé tartozna nemcsak a tagok hé-ber tanulása, hanem az ifjúság és a gyer-mekek héber tanításának elősegítése részint anyagi támogatással, részint nevelő munká-val.

Az elmúlt munkaperiódusban ezuttal elő-ször igyekeztünk helybeli zsidó problémák-al is foglalkozni. A mai helyzet megkövete-li, hogy a Wizo mint a zsidó asszonyok egye-düli szervezete, az összes speciális kérdé-sekkel foglalkozzon és ezáltal a máig töltők távol álló köröket is bevonja sokoldalú pro-grammunkba.

Az elmúlt munkaperiódusban újból 3 leány alijázott Wizo certifikáttal. A Wizo nevelő munkájához tartozik Erdély zsidó társadal-mának érdeklődését a palesztinai iskolázta-tás iránt felkelteni és a most meginduló Jugend Alijah összes kérdéseivel foglalkozni. Ugyancsak nekünk kellene a zsidó elemi is-kolákra a zsidó tradíciók újjáélesztése cél-jából befolyásunkat érvényesíteni. A zsidó nevelésügyre, átrétegződésre és kiképzésre több gondot kell fordítanunk mint eddig és mindezzel a kérdésekkel intenzívebben kell foglalkoznunk.

Az alapok

Konferenciánkon két külön referátum foglalkozik az alapok munkájával. Már ez a tény is visszatükrözi, hogy az ardeali Wizo tudatában van az alapokkal szembeni köte-leltségének. Amint a csoportok beszámolóiból megállapíthatjuk, a Wizo mindenütt igyekszik az alapok munkáját nemcsak tá-mogatni, hanem aktívan előmozdítani.

Az Anyák Napja rendezvényünk általában már Erdélyben tradícióvá vált, dacára an-nak, hogy az iskolás ifjúságot mind neheze-ben lehet az ilyen munkába bevonni. A Wizo Purim és Chanuka rendezvényei min-dig biztos sikert jelentenek a KKL részére. Ugyan statisztikai adatok hiányában ez al-kalommal nem tudunk külön kimutatást mellékelni a mappákhoz, de a központ a cso-portok teljesítményeit állandóan nyilván-tartja. A Galil akcióiban is vezet a Wizo.

A KH munka terén néhány asszonyunk különleges teljesítményt tud felmutatni, de valamennyi között vezet Weinberger Nán-dorné és Handler Else. Az ő önkfeláldozó és fáradhatatlan munkásságuk mindannyiunk-nak követendő példa legyen. A szeptemberi antverpeni KH világkonferencián Reiter Lunka képviselte a Wizo föderációt.

Fel kell említenünk még a Wizo teljesít-ményeit a Masz Hahisztaadrut akcióiban, ahol ugyancsak Weinberger Nándornéval az élen a Wizo szép eredményeket ért el.

Jung Wizo

A Jung Wizo beszerzésével ugyancsak külön referátum foglalkozik. Reméljük, hogy végre elkövetkezett az idő, hogy a leányok beszerzésüket és vezetésüket maguk ve-gyék kezükbe és párhuzamosan dolgozzanak a föderáció vezetőségével.

Az Erdélyi Föderáció fennállása óta (1929) ez az első alkalom, hogy nem tudunk Önöknek a föderáció fejlődéséről, terjeszke-déséről és tagjainak gyarapodásáról beszám-olni. Minden igyekeztünkkel azon vol-tunk, hogy az elmúlt évben egy nagy világ-égés közepette megtartsuk azt, amit idáig teremtetünk. Ezzel szemben úgy az alapok, mint a Zsidó Nemzeti Szövetség lényeges fejlődést mutatnak, jelölté annak, hogy a mai időkben is léteznek nálunk új lehetőségek. Ezeknek az új utaknak, új lehetőségeknek felkutatására gyűltünk össze és konferen-ciánk csak úgy mondható eredményesnek, ha ezt a kitűzött célt elérjük. Ebben az országban olyan szerencsés körülmények között él még a zsidóság, hogy Palesztinával szemben — ahol a jövő közel 3 éve élet-halál harcot viv — fokozott kötelezettségei vannak. Az erdélyi Wizo megalakulása percétől fogva min-dig igyekezett kötelezettségeit teljesíteni és ma azzal a szent elhatározással jött össze, hogy teljesítményeit fokozni fogja.

Válasz egy levélre

A zsidó kulturothón problémája

A Bánsági Új Kelet október 18-iki számában megjelent és a zsidó kulturothón érdekében írott nyílt levelet azzal az érdeklődéssel és megértéssel olvastam, amellyel ez a levelet fontos kérdések öta foglalkoztat. Mint a legtöbb zsidó problémánál, ebben az esetben is, a megoldás nagy kérdőjeleként nyitva maradt, úgy, hogy a kétségkívül szellemes cikk és helytálló kritika csupán világság elméletű és helyzetkép a temesvári klubélet körül.

A temesvári zsidó kulturothon átszervezésével a cikkirő elgondolása szerint, elhárítunk, mintahogy elképzeltünk mindennel, ami a zsidó népi boldogulást és fejlődést előbbre vitté. Ezzel szemben, midőn néhány lelkes ember, mint szerény kezdetet, az első zsidó otthon életre hívását tűzte ki céljául, hónapokig kellett kilincselni, míg az illetékesek hozzájárulását a legszükségesebb anyagi eszközöket — megszerezhették. Azonban azóta sem ismerték fel egy méltó otthon ropant horderejét, mert akárhogy toidoznánk-foltoznánk a meglévő helyiségeket, ez nem lenne más, mint a city-beli klubok surrogátuma, — és utánzata.

A klubéletet a kultúrával összekötő legáltalánosabb annyira téves, mint az az általános és végzetes hiba, mely szerint minden intézkedés — a pillanatnyi helyzet kényszerhatása alatt történik. Meg kellene tanulnunk, hogy ezekből a hibákból származtak és származnak olyan történelmi nehézségek, melyekkel ma sem tudunk megküzdeni.

Ma a zsidó kultúrát másutt kell keresni, mint kényelmes fotelokban, vagy fehér asztaloknál. Nem céloz lebecsülni az otthon vezetőségének nagyon is tiszteltreméltó igyekeztét. Sok, értékes kulturkezdeményezés jött létre az otthon falai között, de — sajnos — egy sem fejlődött tömegmozgalommá. Komoly, tudományos, művészi és propagandisztikus előadásokat is hallottunk, de a legtöbbször olyan kisszámú hallgatóság előtt, hogy kétségbe kellene esnünk, ha nem tudnánk, hogy zsidó tömegek mégis léteznek.

Prominenseink még mindig kényelmesen intézik a zsidó ügyeket, aminek jellemzésül felemlítem, hogy egyik előkelőségünk több év előtt azzal hártott el magától egy elméleti tisztséget, hogy — előbb tegyék a cionizmust szalonképessé. Hogy lehet azonban egy zsidó szervezet szalonképessé, ha az ugynevezett felsőkörök egy része távol tartja magát. Egy előkelő vagy még inkább egy zsidó gesztussal az exkluzív szalonok és klubok dominanciáját sokmindent tudnának helyrehozni. Most még, míg lehet...

A mai súlyos helyzetben a zsidó kultúrát máshol kell keresni. Az alkotás terén! Alkotni ma a zsidóság legszentebb kötelessége. A zsidó közületnek, a zsidó egyének számot kellene vetnie a mai adottságokkal — munkakészséggel, leleményességgel és anyagi javait is — ennek megfelelően — a cél rendelkezésre kellene bocsátania. Alkossunk tehát a már meglévő és létesítendő keretek között és itt mindjárt adódik, illetőleg adódna egy nagyszabású megmozdulás: a városi háchsráh létrehozásával, melynek igen tág működési tere lehetne. Itt van aztán az ismert Herkules kertészeti farm. Mennyi tenyészanyag van e nagyszerű intézmény körül.

Néhány lelkes társadalmi vezető irányítja ezt a produktív telepet, aki pedig bepillantást nyerhet a vezetésbe a legnagyobb elragadtatással nyilatkozhatik róla. A zsidó iparosoknak önzertes, tekintélyes testületbe való tömörítése, termékeinek megfelelő keretben való bemutatása és ismertetése, — a zsidó sportnak, zenének, előadó- és képzőművészetnek erőteljes és céltudatos fejlesztése, — mind elsőrendű tennivalók volnának. A hebraizáció terén pedig mennyi mulasztást kellene pótolni.

Mind Ezeket a feladatokat azonban csak úgy lehetne a siker reményében megoldani, ha az alkotás homlokterébe a zsidó alkotás

házát, a kulturothont állítanánk. Ekkörül forogna az egész konstruktív zsidó élet.

Máról-holnapra ezt az óriási munkát elvégezni, a feladatokat megoldani lehetetlenség. De tervszerűen, egységes munkaterv alapján, a város minden számbajelhető zsidó férfia és nője bevonásával, — végrehajtható volna. Kitartó, áldozatkész munkát igénylő program, de milyen önérték és bizakodó hangulatot teremtené különösen az ifjúság körében ez az építő tevékenységünk

és milyen más szemmel néznének bennünket minden más oldalról is.

A zsidóságban határtalan alkotóerőnek forrásai rejtőznek, melyeket eddig túnyomó részben inproduktív, vagy nemzsidó kultur-megnyilatkozások szolgálatába állított. Ezeket az erőket kell felfedeznünk és ezeknek az erőknél kell utat nyitnunk, hogy a nagy zsidó sorsközösség egységének építményét tető alá hozhassuk.

Gutfreund Emil.

A pénzügyminiszter rendelete szerint csak akkor lehet a zsidóktól megvonni az italmérési engedélyt, ha elvesztették állampolgárságukat

Timisoara, október 29. (Az Új Kelet tud.) A temesvári pénzügyigazgatóság az italmérési engedélyk felülvizsgálása során eddig határozatlan magatartást tanúsított a zsidó italmérőkkel szemben. Bizonyos részről azt sugalmazták, hogy meg kell vonni az italmérési engedélyt mindazoktól, akik nem tudják jogerős bírói végzéssel igazolni román állampolgárságukat. A pénzügyigazgatóság nem tudott önállóan dönteni ebben a kérdésben és ezért a minisztérium utasítását kérte.

A múlt héten megérkezett a pénzügyminisztérium leirata, amely — a munkakamaraik mesterkönyvek ügyéhez hasonlóan — félreérthetetlenül tisztázza a zsidó italmérők közjogi helyzetét. A miniszteri rendelet ugyanis arra utasítja a pénzügyigazgatóságot, hogy tartsák tiszteltben mindama zsidó állampolgárok eddigi jogait, akik még nem rendelkeznek jogerős bírói végzéssel állampolgárságuk ügyében. Ezekről nem lehet megvonni az italmérési engedélyket,

mert ugyanolyan polgárjogokkal rendelkeznek, mint a többi állampolgárok. A rendelet viszont kimondja, hogy ama zsidó állampolgárok, akik jogerős bírói végzés révén töröltettek az állampolgársági lajstromból,

nem rendelkezhetnek tovább italmérési engedéllyel

és nem gyakorolhatják mesterségüket. Ezekről a pénzügyi hatóságok a monopoltörvény 194-ik szakasza alapján megvonják engedélyüket. A rendelet végül megemlíti, hogy idegen állampolgárok nem rendelkezhetnek ugyan italmérési engedéllyel, kivételt képeznek azonban a görög és jugoszláv alattvalók, akik továbbra birtokolhatják a már meglévő italmérési engedélyket, mert a román állam Görögországgal és Jugoszláviával erre vonatkozóan szerződést kötött.

A pénzügyminisztérium Temesvárra érkezett rendelete érthető megnyugvást keltett a zsidóság körében.

A temesvári ügyvédkamara sérelmesnek találta az új ügyvédtörvény több fontos szakaszát

Teljes egyetértés a román és a kisebbségi ügyvédek körében a nyelvkérdés körül

Timisoara, október 29. (Az Új Kelet tud.) A temesvári ügyvédkamara néhány nappal ezelőtt kapta meg az új ügyvédtörvény javaslatának hivatalos szövegét tanulmányozás és véleményezés céljából. A rendelkezésre álló rövid idő alatt a kamara vezetősége nyomban megkezdte a szöveg tanulmányozását, majd értekezletet hívott egybe, hogy megvitassa a fontosabb törvényszakaszokat.

A múlt hét folyamán az ügyvédkamarában több értekezlet volt, amelyen román és kisebbségi ügyvédek egyaránt vettek részt, mintegy negyvenen. Az ügyvédtársadalom kiküldöttjei behatóan tanulmányozták a törvényjavaslat szövegét és annak több szakaszát a kari érdekekre és a szerzett jogokra vonatkozóan sérelmesnek találták. A törvényjavaslat többek között a nyelvkérdést is felveti. Az első szakasz d) pontja kimondja, hogy

csakis az folytathat ügyvédi gyakorlatot, aki a román nyelvet szóban és írásban megfelelően bírja.

A kisebbségi ügyvédek ezt a pontot nyomban sérelmesnek minősítették, mert véleményük szerint kényes és nehéz kérdés annak a megállapítása, hogy ki bírja megfelelően az állam nyelvét. Ez a kritérium ismét rengeteg félreértésre és visszafejtésre adhat alkalmat olyanok számára, akik nemzetiségi vagy felekezeti kérdést kovácsolnak az államnyelv tudásának megköveteléséből. Ezért a kisebbségi ügyvédek egymás között elhatározták, hogy tiltakozásukat jelentik be a

sérelmes törvényszakasz ellen, amelynek teljes törölését követelik.

Ezt az álláspontot közölték a román ügyvédekkel is, akik teljes mértékben elfogadták kisebbségi kartársaik érveit és ugyanakkor az említett törvényszakasz d) pontja ellen foglaltak állást és elhatározták, hogy többek között ennek a törölését is javasolni fogják. A román ügyvédek körében ugyanis az a felfogás alakult ki, hogy

a román nyelv tudásának megkövetelése teljesen felesleges az ügyvédtörvény szakaszai között.

A gyakorló ügyvédek amúgy is kivétel nélkül bírják az állam nyelvét, mert ellenkező esetben nem is folytathatnának ügyvédi gyakorlatot. Van ugyan néhány idősebb ügyvéd, aki nem bírja kellőképpen az állam nyelvét, ezeknek azonban szerzett jogalk vannak, amelyeket amúgy sem lehet megsorbítani. A fiatal nemzedék viszont, akár kisebbségi, akár román, a belföldi egyetemokről, avagy ekvivalált diplomák birtokában kerülhet csak a kamara tagjai közé, tehát

már eleve többszörös nyelvvizsgát kellett tennie

és így velük szemben is teljesen felesleges a törvényjavaslatnak az államnyelvre vonatkozó szakasza.

Érdekes egyébként, hogy a temesvári ügyvédkamara még számos törvényszakasz ellen foglalt állást. Így javasolják ama szakasz törölését is, amely az ügyvéd kamarai

törölését rendeli el, ha a büntetőtörvénykönyv 375-ik paragrafusára alapján jogerősen elítéltek. Ez a törvényszakasz ugyanis hat hónaptól két évig terjedő büntetéssel sújtja azokat, akik

tudatosan fertőző betegséget terjesztenek,

vagy az egészségügyi hatóságokra vonatkozó rendeleteket megszegik. Az ügyvédek ezt a törvényszakaszt is teljesen feleslegesnek és a kari méltóságra nézve sérelmesnek találják.

A vita során felmerült kérdéseket egyébként már összegezték és egybefoglalták mindama javaslatokat, amelyeket a temesvári ügyvédkamara terjeszt elő az ügyvédszövetség általános vitája során. Ezeket a javaslatokat Brudariu Adrian prodékán, a kamara állandó ügyvédszövetségi delegáltja, tegnap vitte le a fővárosba. Említésre méltó egyébként, hogy

hosszu évek után először volt teljes összhang a temesvári ügyvédkamarában a sváb, magyar, zsidó ügyvédek között,

ugyszintén a kisebbségek együttes állásfoglalása teljes megértésre talált a román kartársak körében is. Ezt a kedvező jelenséget a zsidóság szempontjából is örömmel kell regisztrálnunk.

A hitese könyvelők kötelesek eskütételüket igazolni

Timisoara, október 29. (Az Új Kelet tud.) A hitese könyvelők és könyvszakértők testületének temesvári csoportja felhívást intézett összes tagjaihoz, akiket felszólított, hogy sürgősen igazolják az új alkotmányra tett esküjüket. A felhívás szerint minden könyvelő és könyvszakértő

november 30-ig kötelesek igazolni az eskütételüket,

ugyanakkor pedig be kell mutatniuk a testületi tagdíj kifizetett nyugtáját is. A testület megemlíti még, hogy az igazolások alapján az összes tagok revíziójára is sor fog kerülni, arról azonban nem nyújt felvilágosítást, hogy milyen kritériumok alapján kívánják a tagok revízióját megkezdeni.

Szerintünk a november 30-ai határidő egyébként is túlságosan közeli, úgy az eskütétel, mint a tagdíjak rendezésének igazolására. Nem tartjuk ugyan valószínűnek, hogy akár egyetlen könyvelő is megtagadta volna az esküt az új alkotmányra, viszont — éppen úgy, mint az állampolgársági esetekben — sokszor a legegyszerűbb aktust is rendkívül nehéz igazolni. Az eskütételről szóló bírói végzést például fél óra alatt meg lehet kapni a járásbíróóság irattárából, de az is megtörténhetik, hogy csak hetek múlva adják ki a végzés másolatát, mert esetleg nem találják meg a doszart. Ilyen és hasonló esetek merülhetnek fel, amelyek aggasztóvá teszik ezt a rövid határidőt a kari érdekek szempontjából.

A tagdíjak rendezését illetően pedig aligha lehet megkövetelni egy könyvelőtől, aki elvesztette állását és esetleg már hónapok óta munka nélkül tengődik, hogy

néhányhetes határidőn belül kiegyenlítsék tagsági hátralékait.

Remélhetőleg ezeket a megfontolásokat a testület helybeli vezetősége is szem előtt tartja és elsősorban a kari érdekekre lesz tekintettel.

TEKINTSE MEG LEGUJÁBE

őszii butor-modelleinket

Művészi garancia, szolid árak.

Interior TIMISOARA III. Bulv. Carol I. Et. I. Telefon 21-54.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás szövet- és bélelés árukban SILESIA

TIMISOARA I., STRADA VASILE ALEXANDRII No. 8.

Szimchat tóra-est a temesvári zsidó kulturothtonban

A szövetség temesvári helyi csoportja gazdag műsorú szimchat tóra estélyt rendezett a temesvári zsidó kulturothton nagytermében, amelyet zsufolóság töltött meg a közönség. A műsor keretében Fekete Mihály szingagató társulatának faluzás közben szerzett zsidó tapasztalatairól számolt be élvezetes módon, Markovits Rodion pedig az avasi zsidó szokásokról beszélt sok önróniával. Polly Ági, a kivételes tehetséges fiatal díző megkapó alakítással és széles skálájú mimikával héber és jiddis dalokat adott elő, a közönség szünni nem akaró tetszésnyilvánítása közepette. A kis művész pompás előadása annyira magával ragadta a közönséget, hogy az tapsaival a ráadások egész sorozatára készítette. Friedmann Andor dr. „Tükrakás” című szellemes paródiát adott elő, amelyben saját poézisát gúnyolta ki rendkívül szellemes és ötletekben gazdag előadásában. Végül is a közönség kívánságára zongorához ült és előadta „Nigun Sabat” című szerzeményét, amely eredetileg a vers megírására készített. Freund Leó professzor a komoly zeneirodalom szerzeményeiből kedveskedett az estély közönségének, amely hálásan fogadta ezt a ritka művészi élményt. Műsor után a közönség a késő esti órákig a legjobb hangulatban maradt együtt a kulturothton helyiségeiben. Az est konferanzzójának szerepét Rosenfeld Sándor töltötte be sok ötletes tréfával és talpraesett rögtönzéssel.

Lugosi hírek

Gazdát cserélt a lugosi Kaptafagyár és Faipari Rt. Biztos helyről nyert értesüléseink szerint a lugosi Kaptafagyár és Faipari Rt. részvényeinek majoritását — melyek eddig, mint ismeretes a Schönberg család és Löffler Ferenc birtokában voltak — Markovits Sándor ismert aradi kereskedő, a „Monopol” birtoktulajdonosa vásárolta meg. A gyár vezetésével az új tulajdonos Szentpály Istvánt, a gyár eddigi cégvezetőjét bízta meg.

Szoborleplezés Lugoson. Az itteni prefektúra előtti téren, a Piața Unirii-n vasárnap délelőtt nagyszabású ünnepségek keretében leplezték le Ion I. C. Brătianu és Mocsonyi Sándor művészi kivitelű mellszobrát. Az ünnepségen hatalmas közönség vonult fel. Nagyhatású beszédeket mondtak: dr. Lázárescu és dr. Balan püspökök, M. Enciu vezértitkár, a kutuszminisztérium képviselője, továbbá Boitan ezredes, megyefőnök, dr. Albulescu polgármester, dr. Popovici Titus és az Astra nevében dr. Peteanu igazgató. A notabilitások sorában megjelent még dr. Alex. Marta, a temesi tartomány királyi helytartója, valamint Mocsonyi Anton királyi fővadászmester és Teleky Katalin grófnő, akik a családot képviselték.

IZRAEL FERENC asztalos műhelye

Timisoara, III. Str. Iosif Gal 7. Bejárat: Str. Doja 3.

Vállalja a legmodernebb bútorkészítést. Régi bútorkat a legújabb rendszer alapján teljesen átmodernizál. — Konyhaberendezések készen kaphatók. Győződjék meg saját érdekében.

Szebbnél szebb szövetségi maradványok,

valamint más öszt. ujdonságok érkeztek. Kértesse fel azonnal!

MARADÉKÁRUHÁZAINKAT

meg a készlet tart. Erafji Grünberger Timisoara, Bulv. Carol 5. szuterén és Fröbl-u. 40. Brück-ház.

Bánsági apróhirdetés

Szállítási vállalat

Jól bevezetett régi cég bánsági nagyvárosban családi okok miatt eladó. Érdeklődni az Új Kelet Bánsági kiadó-hivatalában.

Északamerikai állampolgárságú, középkorú, elvált zsidó asszony házasságot kötne olyan férfival, aki megfelelő anyagi felett rendelkezik. Leveleket „Kivándorlási lehetőség” jellegre a bánsági kiadóhivatalba kérések.

Az erdélyi és bánáti kereskedők szövetsége november 6-án tartja ezidei közgyűlését Aradon

A jövő hónap, november hatodikán Erdély és a Bánát kereskedőtársadalmának figyelmé Arad felé fordul. November hatodikán tartja meg ugyanis Aradon rendezésű közgyűlését az Erdélyi és Bánáti Kereskedelmi Testületek Szövetsége, amely Domán Sándor elnöke alatt működik, míg főtitkára dr. Szöllösi Zsigmond.

Ennek a közgyűlésnek most, amikor az érdekképviselet kérdése annyira napirenden szerepel, különös jelentősége van. Hosszu idő óta ez lesz az első alkalom, hogy Erdély és a Bánát kereskedőtársadalmának szavát hallhatja a napirenden lévő és a kereskedőtársadalmat közelről érdeklő kérdésekkel kapcsolatban. A közgyűlés során beszámoló hangzik el az elmúlt esztendő kereskedelmi és gazdasági vonatkozású eseményeiről, valamint mindazokról az akciókról és közbenjárásokról, amelyekben a Szövetség a kereskedő osztály érdekében részét vett. Beszámolnak arról, hogy a Szövetség törvénytervezet

dolgozott ki a kereskedők nyugdíjintézetének megszervezéséről és annak szövegét eljuttatta az illetékesekhez, akikkel ismertetlen is tárgyaltak annak megvalósítása érdekében. Számos más fontos kérdés ügyében is eljár a Szövetség és számos esetben ért el eredményeket olyan ügyekben, amikor tagjai érdekei veszélyeztetve voltak.

Foglalkozik a közgyűlés a közel-múltban felmerült tervvel is, amelynek értelmében képesítéshez kívánják kötni a kereskedői foglalkozást.

A jelenlegi időben egy országgrésre kiterjedő érdekképviselet ügyeit intézni súlyos felelősséget jelent. Az Erdélyi és Bánáti Kereskedelmi Testületek Szövetsége vezetői jelenlegi tisztségüket felelősségük teljes tudatában látják el és erről tesz bizonyosságot majd az a jelentés és beszámoló, amely a november 6-iki közgyűlésen Erdély és Bánát kereskedőinek képviselői előtt elhangzik.

Bundák, szörmék

legolcsóbban

Neuländer E. szücsné

ARAD, Pal. Fischer Elix. poléta.

A jugoszláv határ még mindig le van zárva a romániai zsidók előtt

A jugoszláv hatóságok csak egészen kivételes esetekben adnak beutazási engedélyt és az utasok körében szigorú ellenőrzést gyakorolnak

Timisoara, október 29. (Az Új Kelet tud.) Hónapokkal ezelőtt megírta az Új Kelet, hogy Jugoszláviában még mindig érvényben van az a szigorú határzár, amit a hatóságok a Goga-kormány idején rendelték el a romániai zsidókkal szemben. Azóta a helyzet mit sem változott, sőt egyes vonatkozásokban még súlyosbodott is. A nyár folyamán természetesen a romániai zsidók elkerülték a jugoszláv fűrdőhelyeket, amelyek erősen megéreztek a vendégek elmaradását. A román és jugoszláv Bánság zsidó lakosai között azonban olyan szoros családi és üzleti kapcsolatok vannak még ma is, hogy ezek elkerülhetlenné teszik bizonyos esetekben a határ átlépését. Ilyenkor aztán a bánáti zsidók kénytelenek megismerkedni egy szigorú határzár minden kellemetlenségével és mozgási szabadságuk megszegésével korlátozottságával.

Napról-napra hozzák tudomásunkra a kirívó eseteket, amelyek a jugoszláv határállomások hatóságilag kérlelhetetlen szigorúságát, sok esetben pedig tulbuzgóságát is igazolják.

Egy lugosi zsidó kereskedő felesége például a múlt héten Nagyikindára akart utazni, hogy beteg édesanyját meglátogassa. A zombolyai határállomáson felmutatta szabályszerű utlevelét és a sürgőnyt, amelyben a betegágyhoz hívták. A jugoszláv oldalon azonban nem akarták tudomásul venni az utazás kényszerítő körülményeit és közölték az asszonnyal, hogy nem utazhatik tovább. A kétségbeesett asszonynak végül megengedték, hogy Belgrádban élő orvos-bátyjának telefonáljon és tőle kérjen igazolást utazásának célját illetően. Az orvos, aki egyébként állami szolgálatot teljesít, a rendőrigazgatóság segítségét kérte és csak így tudta elérni, hogy huga számára három napon beutazási engedélyt adjanak. A beutazás azonban még sem ment simán, mert az asszony mellé őrt rendeltek, aki

egészen Nagyikindáig utazott, ahol személyesen kívánt meggyőződni arról, vajon tényleg beteg édesanyját akarta meglátogatni. Amikor az asszony három nap múlva visszatért Lugosra, a jugoszláv határon mintegy 300 lejnyi illetéket szedtek be tőle, azon a címen, hogy ezt a külföldi zsidóktól minden esetben be kell hajtani.

Ehhez hasonló kálváriák mindennaposak. A jugoszláv határon szolgálatot teljesítő tisztviselők ezen felül még a keresztény utasok körében is zsidókat keresnek. Egy temesvári keresztény gyártulajdonossal történt meg például, hogy fontos üzleti ügyben akart Belgrádba utazni, de alig engedték át a határon. A gyárosnak ugyanis, bár sváb családból származik, jellegzetesen zsidó típusú arcvonásai vannak ezért a határon kétségbevonták „árja” mivoltát. Utlevelével nem tudta igazolni vallását, ami talán nem is lett volna elegendő a hatóságoknak. Már úgy volt, hogy a gyáros kénytelen visszafordulni, a mikor hírtelen mentőötlete támadt. Fel szólította a vámtisztviselőket, hogy győződjenek meg állításának valóságáról. Ezek után megengedték a gyárosnak, hogy Belgrádba utazzék, de figyelmeztették, súlyos büntetés vár rá, ha megtevesztette a hatóságokat és kiderül majd, hogy a bizonyítékok dacára — mégis zsidó.

A gyáros elintézte üzleti ügyét, de érthetően rossz szájjal tért vissza a jugoszláv fővárosból. El is panaszkolta sérelmeit kávéházi asztaltársaságának, amely tulnyomórészt hitlerista eszmékkel rokonszenvező svábokból áll, majd őszintén kifakadt előttük: — Most már el tudom képzelni, mit jelent Németországban zsidónak lenni!

Sajnos, mi már régen sok egyebet is el tudunk képzelni anélkül, hogy a jugoszláv határon szereznénk közvetlen tapasztalatokat.

Borvíz

MATILD

Az ásványvíz királya.

Főlerakat: Jonasiu S. A. Timisoara. Telefon: 21-24 és 21-25.

Egyesületi élel — a „Bárságban

A Házámir ügyvezető elnökének ünnepeletése. A temesvári Házámir zsidó dalárda ügyvezető elnöki tisztséget immár öt éve tölti be Drechsler Jenő. Ez alatt az idő alatt munkakészségének legjavát adta s igazán az ő személyi ügybuzgóságának tudható be többek között, hogy a Házámir eddigi működése során annyi sikert könyvelhetett el. Ennek a munkának méltó honorálásának számít az a nagyszabású bankett, melyet a Házámir adott és rendezett az elmúlt csütörtökön este a zsidó kulturothtonban Drechsler Jenő tiszteletére. Elsőnek — a távollévő Nyíri Jenő elnök helyett és nevében — dr. Rosenthal Mór köszöntötte fel az ünnepeletet, majd átnyújtotta Drechslernek a Házámir ajándékát, egy művészi kivitelű ezüstkoszorút. A továbbiak során üdvözlő beszédeket mondtak még: dr. Wiener Mór, Kaufheil Ernő, Schatz Miksa és Sió Imre. Drechsler Jenő megaláztatva szavakban köszönte meg a szeretetnek és a baráti együttérzésnek ezt a megnyilvánulását és hangoztatta, hogy továbbra is a zsidó dal szolgálatában kíván maradni. — Ennek a jubileumnak még egy igen érdekes záróakkordja is van, amennyiben ezúttal dr. Friedmann Andor, az ismert zsidó zeneszerző, felvetette egy temesvári zsidó zenekar megalakulásának tervét. A tervet nyomban nagy lelkesedéssel magukévá tették és e külön hangot adott Freund Leó zongoraművész, továbbá Brauch Bruno és Fischer Samu, a Házámir kiváló karnagya. El is határozták, hogy megteremtik a temesvári szimfonikus zsidó zenekart és chánuka alkalmából a Házámir dalárda által rendezendő hangversenyen immár az új zenekar is be fog mutatkozni. Ez a kulturkezdeményezés a Bánát zsidó társadalmában nagy visszhangot keltett.

Balfour-ünnepély Temesváron. A Zs. N. Sz. temesvári helyi csoportja november 2-án a belvárosi izr. hitközség nagytermében nagyszabású ünnepély keretében emlékezik meg a Balfour-deklaráció évfordulójáról. Az ünnepély főszónoka dr. Sigismund Kanowitz, a palesztinai Kupát Cholim igazgató-főnöke lesz, aki ezidő szerint Romániában tartózkodik. Az ünnepély iránt városszerte nagy érdeklődés nyilvánul meg.

A temesvári zsidó iparosok akciója. A temesvári zsidó kisiparosok egyesületének választmánya az elmúlt csütörtökön este ült össze. Österreicher Ignác elnök ezúttal hosszabb beszéd keretében változta a zsidó tanoncotthon megteremtésének szükségességét. A választmány magáévá tette az elnöki előterjesztést és elhatározta, hogy az ügy érdekében nagyszabású akciót indít be.

A Házámir-Kadima legközelebbi táncos teadélutánját október 30-án tartja s ennek során táncversenyt is rendez. A nyertesek értékes ajándéktárgyakat fognak kapni.

Szimchat-tóra ünnepségek Lugoson. Az itteni zsidóság színe-jáva vonult fel a lugosi zsidó ifjúsági egyesület által szimchat tóra alkalmából a zsidó kulturothtonban rendezett műsoros ünnepélyen. A nivós műsort Czitrom Géza főkéntor pompás énekszáma vezette be, aki „Gottschall Rezé”-jét interpretálta művészi felkészültséggel. Nagy sikerrel szavalta Klein Pálné Heine, a hallhatatlan költő két versét. Úgyes előadót ismert meg a közönség Fischer Magdában, aki sok derűt váltott ki „Nem megyek férjhez” című monológjával. Rendkívül sikere volt Kálai Tbi tánctanárnőnek eljett klasszikus és keleti táncszámaival. Valóban, megérdemelten kapta a szünni nem akaró tapsokat. A zongorakíséretet igazán művészesen rátermettséggel dr. Abraham Gézáné látta el. — Itt említjük még meg, hogy szimchat tóra alkalmából chátan májtr és chátan bresit tisztségeikben Szidon Dezső, a hitközség díszelőke és Neumann Hugó, a hitközség alelnöke a hitközség számos tagját látta vendégül a kulturothtonban rendezett feketekévé összejövetelen. Ebből az alkalomból dr. Lenke Manó főrabbi, Neumann Ede és dr. Dobó Jenő mondtak felkötőket. A lelkes felszólalásokra Szidon Dezső nyugalmozott vezérfelügyelő válaszolt közvetlen és keresetlen szavakkal. Valamennyi felszólaló a zsidó egység és összetartás szükségességét emelte ki.

PALESZTINAI HÉTKÖZNAPOK

Tel-Aviv, október végén

EGESZ TEL-AVIV RÉSZLEG volt Szmichat Tora napján, de nem mert ennek a városnak a lakói valamennyien győgyíthatatlan alkoholisták lennének. Ellenkezőleg, Tel-Aviv rekordot állíthatna fel a legkevesebb szeszfogyasztást kimutató városok versenyében. Szmichat Torakor mégis mindenki berugott, kedves, szesz-szagu emberek dülöngéltek az uccákon és hangos hejhujjzás verte fel azon kevesek álmát, akik ebben a felfordulásban az alvást megkísérelték. Az a hír járta ugyanis a városban, hogy mégis csak győzött Londonban a cionizmus, nem függesztik fel a bevándorlást, amelynek a veszélye felettünk lebegett a legutóbbi hetekben. És erre a hírre megnyiták a borospalackok, ömlött a sok jóféle palesztinai Kermel bor, a sligovic, a vodka, a konyak, az emberek fantasztikus mennyiségű szendvicset fogyasztottak és a templomoknak majd kirúgták az oldalát a Tóra ájtatos megtanulmányozásával. A tórának igazi ünnepe volt ez, örömműnnap, mely már a hétköznapiakba terjedt. Vége az őszi ünnepszorozatnak, jöhettek a dolgos hétköznapiak, azzal a jó zsidó optimizmussal, ami kétezer éve tartja fenn a népet és lennünk a lelket. Milyen is ez a zsidó optimizmus? Ime elmondjuk vice formájában, most hallottuk, Szmichat Torakor egy jókedélyű mulatózó társaságban.

Elsüllyed egy hajó. Két zsidó uszva igyekezik a partra. „Te Chájim, látsz valamit? — kérdi az egyik. — „Hogyne, — feleli a másik — látom a horizontot”. „No ez is jobb, mint semmi” — sóhajt a kérdező és uszik tovább.

Nos, usszunk tovább...

A ZSIDÓ VÉDEKEZŐ HÁBORU hivatalos szerve, a Kofér Hajisuv tovább folytatja népszerű gyűjtőmunkáját. Két hónap alatt 1300 önkéntes küldött ki hadiszolgálatra és most a további 450 önkéntes elhelyezésén dolgozik. 800 önkéntest a Kofér Hajisuv tart el a maga költségvetéséből. Eddig kilenc páncélozott és hét egyéb hadi alkalmatosságot vásárolt. Száz mezőgazdasági kolóniát fateromnyal, hatvanat drótkerítéssel, harmincat hadigépekkel látott el. Elsősegélyre és őrszolgálati szükségletekre nagymennyiségű anyagot szereztek be. Eddig 12 ezer fontot fordítottak stratégiai utak építésére, ezek az utak 55 zsidó telepítése pontot lőnének össze fontosabb országutakkal. Ezekre az utakra sokszorosan volt szükség. Az utóbbi hetekben az arabok aknákkal dolgoztak. Ezek az aknák csak homokos uton használhatók. Az aknákat elrejtik az út homokjában és amikor az autó vagy kocsik keresztülhalad rajta, robban. Rendkívül veszélyes harciszőz ez. Akna pusztította el Ramat Hakov és kilenc munkását, akna robbantotta fel Ejn Chárod egyik alapítóját és michtárját és dr. Mossinsont, a Herzl gimnázium igazgatójának fiát. Ezek ellen csak aszfaltutakkal lehet védekezni. És jóllehet a kormány megszavazott bizonyos összeget ezeknek az utaknak a megépítésére — kis költségeket egymással vagy a fővonalal összekötő utakról van szó, — a Kofér Hajisuv sietve megcsináltatta az utakat, nem várva meg a kormány kiutalását. Ráér a pénzt megkapni később is. A Kofér Hajisuv jövedelmei ma már állandóak és a zsidó önvédelemnek csaknem egész költségvetését fedezni tudja.

ESTÉNKÉNT HŰS SZEL VÁLTJA FEL A HŐSÉGET és már Tel-Aviv is érez valamit az őszből. Ilyenkor többen sétálnak az emberek és észrevehetik: Tel-Aviv megszépült. A nyár folyamán a közmunkák során új tereket építettek, aszfaltozták, szépítettek. Az Allenby végén, az Allija és a Jaffa-Tel Aviv ucca keresztezésénél kis teret képeztek ki, amely budapesti Oktogonra emlékeztet. Fű szegélyezi aszfaltját és a közepén frissvízű szökőkút csobog. A vasútépület körül még

nemrégig térdig érő homokban gázoltunk, most az impozáns új házcsoport között széles tér diszeleg, urias és elegáns széve a bejáratot a vasúthoz. A Dizengoff körön most fejezik be néhány épület építését és a városnak ez az egyik legszebb, a jövőben legforgalmasabb tere rövidesen valóban fővárosi látványt fog nyújtani. De szépül a város a kikötő félreeső részekén is.

NEM CSAK SZÉPÜL, de fejlődik is ezen a részen a város. A kikötő egyre növekvő forgalma szép lassan ide fogja áthozni a kereskedelmi központot. A legna-

Megszállni Iscuressében legjobban a Hotel Esplanadeban lehet. A Főváros szívében TELJESSEN ÁTALAKÍTVÁ. Minden szobában telefon, fürdő, stb. Mérsékelt árak.

HOTEL ESPLANADE Bul. Academiei 8

Hat halálos áldozata van a borzalmas marseillei tüzvésznek

Ötvenhét egyén elünt

Marseille, október 29. Röviden jelentette az Uj Kelet, hogy Marseille előkelő negyedében borzalmas tüzvész pusztít, amely valószínűleg katasztrófális méreteket öltött. Mint jelentették, a tüzvész a Nouvelles-Galeries nevű nagy áruházban keletkezett. A kitörő lángok pillanatok alatt lángborították az egész épületet és a város felett elvonuló heves szélviharot táplálva átterjedtek a szomszédos épületekre és délután 3 órakor már az egész uccasor egyetlen lángtenger volt. A mentési munkálatokra kivonult tűz-

gyökből üzletnek ígérkezik a Járkonon innen és túl telekvásárlás. Hiszen ha helyreáll az országban a nyugalm, nagy kikötővé fejlődik majd Tel-Aviv, hullámverővel és a kikötő minden más keliével. S amint Hajfám is a kikötő körül zajlik a nagy forgalom, így vár a hatalmas fejlődés Tel-Aviv kikötői részére is. A kikötő felé vezető autbuszforgalom amugyis egyre növekszik. Pláne, most ott a repülőtér is, nagyon nehéz helyet kapni a 4-es autbuszon. Már reménykedünk és bizakodunk: jön a prosperitási és most ide fog koncentrálni a városi özőnlés jórésze.

A **BÉCSI TAJSZÓLÁS** jovialis „wosz denn”, „aha dosz ist gornit war”, stb... kiszólásai teszik a telavivi bábeli zürzavart még színesebbé. Az utolsó nagy bevándorló csoport, a szeptemberi három-ezer ember no, meg a bevándorlók, akikről nem tudni, hogyan és kinek az engedélyével szálltak itt partra, alaposan ráüti a bélyegüket a palesztinai városra. Ez a bécsi beözönlés pillanatnyilag fellendítette a lakás-piacot. Amíg a nagyvárosból szétosztódnak vidékre, más városokba, kolóniákra, a bécsiek itt keresik a lakásokat, az egzisztenciáikat. Sajnos, a gazdasági élet fellendülését még nem hozták magukkal. Hiszen már féligmeddig katonai állapot van, folyik a nagy rendcsinálás. Londonban harcolnak a megoldásért. A zsidó Palesztina vár, megindult a hétköznapi élete, várja a megoldást, az építést és szépíti magát a fellendülésre, mint a menyasszony, aki a vőlegényt várja. *Barzilay István.*

Nyolcezer lengyel zsidót tettek át a német hatóságok a lengyel határon

Százötvenezer Németországban élő lengyel zsidó tragédiája

Berlin, október 29. A német birodalom területén megkezdődött a „lengyel illetőségű” polgárok összefogdosása, akiket autókra és vonatokra zsúfolnak és tömegesen a lengyel határ felé szállítanak. Főleg zsidókról van szó, akik a háború után hagyták el Lengyelországot és telepedtek le a weimari Németországban. A lengyel kormány nemrég törvényrendeletet adott ki, mely szerint azokat a lengyel alattvalókat, akik utlevéllel külföldön tartózkodnak husz év óta és megszakították kapcsolataikat az anyaországgal, megfosztják lengyel állampolgárságuktól, ha ok-

tóber 29-ig nem láttamoztatják utlevelüket a lengyel konzulátusoknál. A Harmadik Birodalom hatóságai ezen a címen láttak hozzá a lengyel zsidók összefogdosásához, arra való hivatkozással, hogy nem hajlandók a birodalom területén megtűrni a lengyel kormány rendelete folytán lengyel állampolgárságukat elvesztett zsidókat. Mintegy 150 ezer főnyi tömegről van szó. Az összefogdosott lengyel állampolgárokat a lengyel határon átteszik, hogy még október 29-ike, vagyis a jelentkező terminus lejártá előtt lengyel földön legyenek. A hontalanokkal való labdázásnak újabb tragikus játéka ez és nyomasztó kérdés, mit fognak tenni a lengyel hatóságok a németek által kiebbrult emberekkel.

Újabb berlini jelentés szerint a tömeges kitoloncolás műveletét felfüggesztették, illetve elhalasztották, miután Lengyelország hozzájárult ahhoz, hogy nem kér külön vízumot azoktól a külföldön élő lengyel polgároktól, akik vissza akarnak térni Lengyelországba.

A fenti híradással szemben varsói jelentés a következőket közli: A lengyel kormány a külföldön tartózkodó lengyel állampolgárok lengyel területre való lépését különleges beutazási vízumhoz kötötte, mire Németország néhány ezer „nemkívánatosnak minősített” lengyel illetőségű zsidót kiutasított. Ezek közül tegnap este már több százán megérkeztek a bozenicei, zbazini és zauni határ-állomásokra. A zsidó segélyszervezetek delegátusai ugyancsak ezekre az állomásokra utaztak, hogy támogassák a kiutasítottakat.

Berlin, október 29. Az esti órákban érkezett berlini jelentés szerint a német hatóságok nyolcezer lengyel állampolgárt tettek át a határon lengyel területre.

Bőrig ázva

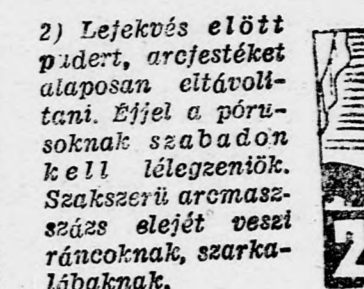
— Érzem, hogy a nedvesség csontjaimig hatolt. Amint haza érek egész testemet be fogom dörzsölni **Carmol**-val és meg vagyok győződve, hogy ez meg fog védeni a hűléstől.

CARMOL a legjobb bőrzsíroló szer meghűlés, grippei, reumatikus fájdalmak és láz ellen. Ára üvegenként 22 lej.

MI A HELYES?

1) Rossz időben az arcot krémmel bekennt. A szélnek, esőnek, hónak szabadon kitétt arcbőr különben érdes és repedezett lesz.

2) Lefekvés előtt püder, arcfestéket alaposan eltávolítani. Éjjel a porcsoknak szabadon kell lélegezniük. Szakszerű arcmasszázs elejét veszi ráncoknak, szarkalábaknak.

A FOLTOS, PATTANÁSOS ARCBŐRNEK

Igen gyakran székrekedés az oka. A székrekedés folytán előáll, a szervezetbe káros anyagok az arcbőrön könnyen foltokat, kiütéseket, pattanásokat okozhatnak. Ilyen esetekben semmilyen széppiszter sem használ, csak hashajtó, első sorban a nagyszerűen bevált **Artin-dragée**. Artin kitisztítja a beleket, eltávolítja a szervezetből a mérgező anyagokat, miáltal újra visszatér az arcbőr eredeti tisztasága. Az Artin hatása enyhe, de biztos.

Artin

megszünteti: a foltos, pattanásos arcbőrt.

A Dr. WANDER üzemek készítménye.

Tengeri ütközet Valencia közelében a nemzetiek és köztársaságiak hajóhada között

Valencia, október 29. (Rador). A péntekről szombatra virradó éjszaka erős agyudörgést hallottak egy hadihajóról, amely mintegy 10 kilométernyire lehetett Valenciától. Valószínűnek tartják, hogy a Canariasi nemzeti páncélos harcok több köztársasági hajóval. Burgos jelentés szerint a nemzetiek rádióállomása azt közli, hogy a kormányerők támadásait visszaverték Cuesta della Reina körzetében s nagy veszteségeket okoztak az ellenségnek.

Kiütés

Akik évek óta kiütésben szenvednek, újra visszanyerhetik nyugodt álmukat, ha Cadum kenőcsöt használnak, amely azonnal megszünteti a viszketést. Sok szenvedésnek veszi elejét, ha idejében használ Cadum kenőcsöt kiütések, sebek, pattanások, sömör, rüh, ötvár, aranyér ellen.

Kétszáz ezer lejt tartalmazó vaskazettát loptak el Indig Artur nyugalmazott vasuti főfelügyelőnek lakásáról

Ciuj, október 29. Különös lopási ügy foglalkoztatja tegnap óta a kolozsvári rendőrség büntügyi osztályát. Csütörtökön feljelentés érkezett a rendőrségre, amelyben bejelentik, hogy Indig Arturnak, Indig Ottó ismert író és újságíró apjának Duca ucca 1 szám alatt levő lakásáról elloptak egy 200 ezer lejt tartalmazó vaskazettát. A feljelentésben egy Pálfi József nevű munkanélküli borbélyt említettek meg, aki állítólag a lopás napján a lakásban járt, mert alkalmilag borotválni szokta Indig Arturt. Mint később kiderült, a pénz nem Indig Artur tulajdona volt, hanem egyik ismerőse hagyta nála. A rendőrségen szombaton kihallgatták Indig Arturt és a pénz tulajdonosát. A kihallgatás részleteiről azonban, a nyomozás érdekében, semmit nem közölt a rendőrség a sajtóval.

— Hosszu idő óta fekvő betegek a természetes „Ferenc József” keserűvizet nagyon szívesen isszák és annak gyors, biztos és mindig kellemes hashajtó hatását általánosan dicsérik. Kérdezze meg orvosát.

— Újabb kivégzés Németországban. Berlinből jelentik: Hugo Zappet, akit augusztus 1-én halálra ítélték hazaárulás miatt, ma reggel lefejezték. Zappe a cseh kémszolgálatnak titkos okmányokat adott el. Zappanak sikerült bizalmi állásba beférkőznie, miután szudetanémet menekültnek adta ki magát.

SPORT

Ripensia—Victoria

Cluj, október 29. (Az Új Kelet tud.) Az őszi labdarúgó szezon nagy eseményének ígérkezik ma Kolozsváron a Ripensia játéka. Megalakulása óta a Ripensia futballcsapata mindig szívesen látott vendég volt Kolozsváron. A többszörös bajnok temesvári futballcsapat ma is az ország legnagyobb tudású, legjobban felkészült labdarúgógyűjtése. Nem véletlen tehát, hogy a jó sporthoz szokott kolozsvári közönség a Ripensiaval szemben fenntartás nélkül nyilvánítja szimpátiáját, annál is inkább, mert komoly képességein kívül a temesvári futballcsapat az idők folyamán több bajnokság mellé a „legsportszerűbb” jelzőt is megszerezte magának.

A Ripensia futballgyűjtése ma a Victoria csapatával mérte össze erejét. A Victoria csapata ismeretében, nem lehet kétséges, hogy a mai találkozó maradék nélkül érvényesíteni fogja a labdarúgó sport mindana erényeit, amelyek miatt a múltban már annyiszor telt meg roskadásig a pompás keretben elterülő kolozsvári futballpálya maszty tribünje.

A találkozó érdekességét fokozza, hogy a Victoria futballcsapata az őszi szezon eddigi mérkőzéseiben a Ripensia ellen alul szerepelt. Erőteljesen tehát, ha a kolozsvári csapat igyekszik pontjai számát növelni és ez irányú törekvéseiben játék közben nem vesz tudomást a Ripensia kétségtelen nagyobb felkészültségéről. A Ripensia azonban nem könnyen legyőzhető ellenfél, nagyon jól kell tehát a Victorianak játszania, hogy a Ripensia két-ségtelen esélyeitől megfosssa és a mérkőzés pálmáját a maga részére megszerezze. Mindenesetre a Ripensia favoritja a mai mérkőzésnek, amely délután 3 órakor kezdődik.

A mai kolozsvári labdarúgó program során az Universitatea csapata délelőtt 11 órai kezdettel Román Kupa mérkőzést játszik a szatmári Olimpia csapatával.

A mai részletes kolozsvári program egybéként a következő:

Nagypályán: Délelőtt 8.30: Universitatea Ifj.—ECHO Ifj. bajnoki. Fél 11: Olimpia—Universitatea Román Kupa; délután 1 órakor: Victoria—Napoca Ifj. bajnoki, 3 órakor: Ripensia—Victoria nemzeti bajnoki.

Kisplálya: Délelőtt 9 órakor: UEC—Hag-gibbor Ifj. bajnoki (elmaradt 45 perc), 10 órakor: Napoca—Cezdasági Akadémia I. oszt. bajnoki.

Csak röviden...

Az 1939. évi vívó világbajnokságokat az olaszok rendezik. A rendezőség a VB terminusát szeptember 1—14-re tűzte ki. Ez az időpont kissé szokatlan és nem túlságosan megfelelő, mert a vívó szezon a tavasz végével a legtöbb országban véget ér. Ennek ellenére minden szövetség elfogadta az olaszok által megállapított időpontot és a versenynaptárt eszerint állította össze. Az 1938—39-es szezon tehát szokatlannul hosszú lesz, hogy a vívók a nyár végére legyenek fomájuk csucspontján.

A Nemzetközi Tenisz Szövetség elnöksége Párizsban ülést tartott. Az ülésen megállapították a jövő évi fontosabb teniszversenyek időpontját. A Davis Cupben az első fordulót május 9-ig, a második fordulót május 21-ig, a harmadik fordulót május 29-ig és az elődöntőt június 6-ig kell lejátszani. A Davis Cup európai döntőjét július 30-ig bonyolítják le, a kihívásos döntő időpontja szeptember 2, 3, 4. A fontosabb európai nemzetközi bajnokságok időpontjai: francia bajnokság: június 8—18. Wimbledon: június 26—július 8; holland bajnokság: július 8—15; német bajnokság: július 14—23. Az elnökség a DC kétévente rendezésének kérdésével nem foglalkozott. Az ilyen irányú javaslatot csak 1939-ben terjesztik elő a németek.

A magyar nemzeti bajnokságban ma a következő mérkőzéseket játsszák: Ferencváros—Taxisok, Elektromos—Phöbus, Kispeszt—Nemzeti, Újpest—Budafok, Zuglói SE—Salgótarjáni SE, Szolnoki MAV—Bocskai, Szeged FC—Hungária.

Negyven ezer egyesületet tart nyilván az angol szövetség. Angliában annyi a futball egyesület, amennyi játékos van jelenleg Romániában! A negyven ezer egyesületben kétféle játékos rugja a labdát.

A nemzetközi labdarúgó szövetség (FIFA) a jövő hónapból kezdve folyóiratot jelentet meg Brüsszelben. A folyóirat szerkesztője a belga szövetség főtitkára, Verdyck. A havonként megjelenő folyóiratot több nyelven szerkesztik.

Amerikai ökölvívó körök a világbajnokság alkalmából Sanfranciskóban nagyszabású ökölvívómérkőzést készítenek elő Joe Louis jelenlegi és Max Baer volt világbajnok között. Egyelőre Joe Louis megbízottal horribilis összeget kérnek, de van remény a megállapodásra.

Marinescu tábornok, bucaresti rendőrprefektus, aki hosszú időn keresztül a Venus elnöki tisztét látta el, legutóbb elnökvé választotta a Rapid Sportegyesület is. A Rapid

példáját most a Ripensia, Victoria, Kinzi, Gloria és az Unirea Tricolor is követték. Legutóbb pedig dr. Buteanu Aurel főszervező jelent meg Marinescu tábornok előtt és felkérte, vállalja el az Universtita elnökségét is. A miniszter elfogadta Buteanu dr. ajánlatát. A NAC fővárosi képviselője is kihallgatáson jelent meg Marinescu tábornok igazságügyi miniszter előtt és fekértte, hogy vállalja el a nagyváradi egyesület elnöki tisztét. Marinescu miniszter a NAC kérésének is eleget tett s így már kilenc sportegyesület mondhatja őt elnökének.

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

Vasárnapi előadások

Ma, vasárnap délután három előadás lesz. Három órakor a múlt szezonban nagy sikerrel játszott Egyetlen éjszakára című operett-ujdonosság szerepel a műsoron olcsó helyárak-

kal. Délután hat órakor pedig a Fűszer és csemegének lesz a harmadik előadása. Este kilenckor a Nem leszek hálátlán című operett van műsoron.

Prometheus

Kedden és szerdán este Victor Eftimiunak, a hírneves román költőnek és színműírónak grandiózus alkotása, a Prometheus kerül bemutatására. A Prometheus, amelyet Kádár

Imer fordított magyarra, nagyszerű szereposztásban, gyönyörű stílusos kiállításban kerül színpadra. Az érdekes, művészi esemény iránt városszerzte nagy érdeklődés mutatkozik.

HETI MŰSOR:

Vasárnap d. u. 3: Egyetlen éjszakára. (Szilágyi—Losonczy nagyszerű operettje, olcsó helyárakkal.)
d. u. 6: Fűszer és csemegé. (Harmad-szor.)
este 9: Nem leszek hálátlán. (Hatodszor.)
Hétfő fél 9: Fűszer és csemegé. (Negyedszer)

Kedd fél 9: Prometheus. (Eftimiu monumentális drámai játéka, Kádár Imre fordításában, Beethoven, Händel és Back kísérezésével, nagyszabású kiállításban. Főszereplők: Fényes Alice, Beness Ilona, Paál Magda, Nagy István, Tóth Elek, Deésy Jenő, Lantos Béla, Mészáros Béla stb. Rendező: Szabados Árpád. Vezényel Schreiber Alajos. Premierbérlet 5. szám.)
Szerda fél 9: Prometheus. (Rendes bérlet 5. Irodalmi bérlet 4.)
Csütörtök: A Ragaszkodom a szerelemhez előkészületei és zártkörü házi főpróbája maolt nincsen előadás.

Péntek fél 9: Ragaszkodom a szerelemhez. (Bókay János óriási sikerű legújabb vígjátéka, a szerző jelenlétében. Rendező: Kádár Imre. Főszereplők: Erényi Böske, Fényes Alice, Krémer Manó, Gróf László, Lantos Béla, Mészáros Béla, Nagy István. Premierbérlet 6. szám.)
Szombat este 9: Ragaszkodom a szerelemhez. (Rendes bérlet 6. Irodalmi bérlet 5.)
Vasárnap d. u. 3: Julia. (Olcsó helyárakkal először.)
d. u. 6: Nem leszek hálátlán. (A nagy-sikerű operett hetedszer.)
este 9: Ragaszkodom a szerelemhez. (Harmadszor.)
Hétfő fél 9: Ragaszkodom a szerelemhez. (Negyedszer.)

Kedd fél 9: Légy enyém mint régen. (Erdélyi Mihály óriási sikerű, legújabb operettje. Eddig 200 előadás! Ragyogó, új kiállítás-ban. Rendező: Gróf László. Főszereplők: Krémer Manó, Sándor Stef, Rajnai Elli, Beness Ilona, Czopán Flóri, Miklóssy Margit, Faludi Márta, Radó Éva, Jenéi János, Tompa Sándor, Püllöp Sándor, Csóka József, Réthelyi Ödön, Csengeri Aladár, stb., stb. Vezényel: Stefanidesz József. Premierbérlet 7. szám.)

A ROYAL MOZGÓ MŰSORA:

Rosalie. Minden idők legképrázatosabb zenés filmje. Főszerepekben: Hajmássy Ilona, Nelson Eddy és Eleanor Powel. Metro Goldwyn-Film. Számozott jegyelvétel. Telefon 37-05.

A CAPITOL MOZGÓ MŰSORA:

Prelmer! Lady X. válópera. Rendezte: Korda Sándor. Főszerepekben: Marie Oberon és Lawrence Olivier.

A SELECT MOZGÓ MŰSORA:

Revlik revüje (Goldwyn Follis). Képrázatos kiállítású zenés vígjáték, vakítóan ragyogó eleganciával, szenzációs tánc- és énekbetékekkel, főszerepekben: a három Ritz fivér, Amerika közismert komikusai, Zorina gyönyörű orosz énekes és táncosnő, Edgar Bergen hasbeszélő és a legszebb Goldwyn girls.
Hétfő, kedd, szerda:

Josette, Bájos, zenés vígjáték, főszerepekben: Simone Simon, Don Ameche, Robert Young.

Héber és német tanfolyam nyílik

kezdőknek november 2-án, haladóknak november 7-én. Tanítás hármass csoportokban. Érdeklődni és jelentkezni lehet naponta 2—3 óra között. Telefon: 26-92.

AZ URANIA MOZGÓ MŰSORA:

Hajszja az arany után. Végig színes, csodás felvételei film, mely a kaliforniai farmerek küzdelmeit mutatja be az aranykereső kalandorok ellen. Főszerepekben: Olivia de Havilland és Georg Brent.

Hétfő, kedd, szerda:

Revlik revüje. Ragyogó kiállítású film, főszerepekben a három Ritz fivér, Vear Zorino kiváló táncosnő, Edgar Bergen hasbeszélő.

AZ EDISON MOZGÓ MŰSORA:

Fantasztikus filmműsor! I. India lángokban. Shirley Temple legújabb monumentális filmremekje. II. Tarzan legújabb csodálatos kalandja Jonny Weissmüllerrel és Maureen O'Sullivan.

Hétfőtől:

Csoda műsor, melytől mindenkinek szíve megremeget: I. Walewska grófnő. Monumentális film. Greta Garbo, Charles Boyer. II. Királynő férje. Nagy operett. Janette MacDonald, Maurice Chevalier.

Jön: Pat és Patachon és Harry Piel.

A MUNKAS MOZGÓ MŰSORA:

3, 6 és 9 órakor. Két világláger: I. Sanghaj réme. (A kínai banditák). Az évad legizgalmasabb, rémesebb háborús filmje. Fősz.: Boris Karloff és Richardo Gortez. II. Ifjuság boldogság. Pazar rendezésű revüfilm. Fősz.: Dick Powell és Fred Waring. III. Journal. Helyárak: 10 és 12+5 lej.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

K. E. Sandslau. Kérvényt kell beadnia ahhoz a Cercul de Recrutarehoz, ahova őn tartozik. A kérvényben fel kell sorolni, mely csapattevékenél teljesített szolgálatot.

I. M., Ibanesti, jud. Mures. Sziveskedjék a ZsNSZ központjához fordulni, Cime: Uniunea Nationala Evrească Timisoara, Piața Plevnei 3.

G. J., Nasaud. Sziveskedjék a munkásbiztosítótól igazolást kérni, hogy a járulékokat 3 évig fizette. Ezt az iratot, a tanonc, szülési és új állampolgársági bizonyítványát, valamint egy kérvényt be kell adni a Munkakamarához, amelyben a tanonc felszabadítását kell kérni. A Munkakamara későbbre fogja kintizni a képvitelét vizsgát.

Fájdalom-mentesítés

Szép lábak néhány perc alatt!

Azonnal megszabadulhat a napi fáradtságokozta

fájdalmaktól, dagadó bokáktól, a tyukszemek makacs nyíl-lalásaitól, ha vesz egy jó meleg lábfürdőt, melyben előzőleg néhány gram valódi Szt. Rókus lábsót feloldott. Ebben a milliónyi oxigénbuboréktól dus, jótékony fürdőben áztatja lábait vagy 10 percig. A fáradtság rögtön megszűnik, a bőrszövetek megnyugodnak. Elmúlik a lábfej és bokák duzzadtsága. A bőr, lábak felfrissülnek, miáltal az egész testet jóleső, bizsergő érzés járja át. A tyukszemek és bőrkeményedések annyira megpuhulnak, hogy kézzel eltávolíthatók. Valódi Szt. Rókus só beszerezhető Lei 10.—, 25.— és 50.—

Szt. Rókus lábfürdő csodát művel az elírárt fájós lábakkal

RÁDIÓ MŰSOR

Vasárnap, október 30.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádió-hiradó. 13.15: Hírek. 13.25: A Sibiceanu zenekar. A hangverseny szünetében körül-beül 14.10: Hírek. 15.10: Vidám műsor. 19: Időszaki anyagok. 19.17: Katonazenekar. — 19.50: Sporthírek. Utána: Felolvasás. 20.15: Tánccselezek. 21: A hétről. 21.15: Rádiózenekar. Stroescu tenor és Metzner hegedűművész közreműködésével. A hangverseny szünetében körülbeül 22: Hírek. 22.40: Hanglemezek. 23: Sporthírek. 23.15: Hanglemezek. Majd: Hírek külföldre németül és franciául.

Budapest I. 10.30: Hírek. 13.30: Operaházi zenekar. 14: Hírek. 15.15: Hanglemezek. — 16.45: A rádió szalonzenekara. 19.10: Cigányzene. 20: Hírek. 20.20: Énekszámlók. 21: Sporteredmények. 21.10: Bajor Gizi elődöntése. 22: Hírek. 22.20: Budapesti Hangverseny Zenekar. 23.40: Hanglemezek. 24.15: Cigányzene.

Hétfő, október 31.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádió-hiradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádió-hiradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 19: Időszaki anyagok. 19.17: Volanescu Florica bölcsődalokat énekel. — 19.40: Rádiózenekar. A hangverseny szünetében körülbeül 20.10: Felolvasás. 21.05: Felolvasás. 21.20: Debussy: g-moll vonósnégyes. 22: Hírek. 22.20: Baumann-Radulescu énekesnő. 22.45: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre németül és franciául.

Budapest I. 8: Hírek. 9.40: Hírek. 13: Hanglemezek. 13.30: Hírek. 14.30: Katonazene. 15.35: Hírek. 18.15: Operaházi zenekar. 19.05: Hárfakettős. 20: Hírek. 20.25: Magyar nóták. 22.20: Hírek. 22.50: Zongorahármas. 24.10: Cigányzene.

Kedd, november 1.

Bucuresti. 7.30: Ritmikus torna, rádió-hiradó, reggeli hangverseny, háztartási, orvosi tanácsok. 13: Időjelzés, időjárás, kulturális hírek, sport, vizállásjelentés. 13.10: Déli hangverseny. Közben: Sporthírek. 13.40: Hanglemezek. 14.15: Hírek, időjárásjelentés, rádió-hiradó. 14.30: Hanglemezek. 15: Hírek. 16.45: Előadás. 17: Műszaki üzenetek. 17.17: Hanglemezek. 20: Felolvasás. 20.15: Stadelman orgonaművész hangversenye az evangélikus templomból. 20.50: Felolvasás. 21.05: D'Indy: Szimfónia egy hegyvidéki dalra. (Zongorázik Filionescu), Mendelssohn: Hegedűverseny (hegedül Dnicu). A hangverseny szünetében körülbeül 22: Hírek. Utána: Ibort: Divertimento. 22.45: Vendéglői zene. Majd: Hírek külföldre németül és franciául. Majd: Közlemények.

Budapest I. 10.30: Hírek. 12: Szalonötös. 13.10: Operaházi zenekar. 13.45: Hírek. 15: Hanglemezek. 16.30: Homérosz-énekkar. — 17.15: Hírek. 18: A rádió szalonzenekara. 19.30: Énekszámlók. 20: Hírek. 20.25: Hanglemezek. 21.30: Budapesti Hangverseny Zenekar. 22.40: Hírek. 1.05: Hírek.

FRATERNITAS R. T. CLUJ NYOMASA. BUN DE IMPRIMAT

APRÓHIRDETÉSEK

Szavanként 2 lej, legkisebb apróhirdetés 20 lej. Allástkeresők, földművelők és földművelésért, továbbá elvesztett, eltűnt tárgyak miatti hirdetések szavanként 1 lej. Apróhirdetéseket csakis előfizetés mellett közöljük. Jelleges levelekre, megkeresésekre csak válaszbélyeg ellenében válaszolunk és csak portóztott leveleket továbbítunk.

FÜGGÖNY. egyterítő, asztalterítő, motívok, vitrage-ok valódi vert csipkéből **KIVÁNT MIBRETBEN**; garmisok **GURI-GURI** felszereléssel, vitragsszalag: **DER-BESO** függöny-kellékszaktüzletben. Gólya-áruház feletti emeleten.

Urúcényók, akik rövid idő alatt iparművészetet, virágkészítést, ruha- és szőnyegszővést akarnak elsajátítani gondos felügyelettel, orth. uri ellátást kaphatnak. Oradea Globus, Str. Cogalniceanu 8.

Izletes, jó kóser házikoszt kapható, diétásoknak kibordásra is a dr. Lengyel szanatórium rituális konyhájában jutányos árban. Vezető: Mandula Izsák nyug. tanító neje.

Elegánsan butorozott szoba (vizvezeték, különbejárat) ágyanemivel rendelkező komoly személynek kiadó. Cal. Regele Carol II. 22, földszint.

JAHRZETTABELA alumínumból tetszetős, kisalak, egyszemélyes 150 lej, kétszemélyes 250 lej. Magrendelésnél zsidó dátum közzendő. Boros papírkereskedés, Cluj.

Perfekt román és franciául tudó nőt keresek első gimnazista kislány mellé délutáni órákra. Zongoratudás is szükséges. Jelentkezni lehet 5-7 óra között a Select mozgóban.

„ELISABETA“ משרד עיתונות és bodega Cluj, Regele Ferdinand 37 („Minerva“-palota). Elsőrangú étterem, izletes házikoszt, mérsékelt árak. Abonoma kibordásra is. Bodegában naponta friss vásárhelyi felvágott különlegességek. Tulajdonos: **KLEIN S.** Az orth. kaszuthi bizottság felügyelete alatt.

Hizlat élő ponty kapható. Weisz, T. Vladimirescu No. 6. Telefon 32-88.

Kiadó a Piața Mihai Viteazul 30 sz. alatti sarok üzlethelyiség november 1-re. Értekezni Calea Traian 10. Háztulajdonosnál.

Jömegjelenés, egzisztenciával bíró 27 éves fiatalember megismerkedne házasság céljából fiatal urleánnyal, akinek 200.000 lej hozománya van. „Gyár“ jellegére.

„Pardess“ bodega renoválva, Piața Mihai Viteazul No 1 ismét Menyész Károly személyes vezetésével. A Rabbitnacs felügyelete alatt.

Kiváló kóser mustár „Pardess“-nél.

Libamájpástétom, heringsaláta Pardessnél.

Megyei képviselőket keresünk az egész országban bevezetett cikk képviselőit. Ajánlatokat „Reprezentanța“ jellegre Rudolf Mosse Bucuresti, Bul. Brătianu 22.

Ügyes kereskedő 60.000 készpénzzel, 200 ezer lej ingatlan garanciával utazó, felügyelői, raktárnoki, ügynökségi vagy hasonló megbízatást vállalna, rentabilis üzlethez társulna Máramarosszigeten vagy az ország más részében. Ajánlatokat Káhn, Cosbuc 8. Sighet címre.

20.000 lej kölcsönt keresek kézzizalagra. „Magas kamat“ jellegre.

Eladó finomkivitelű teleháló, kombinált szekrények, ebédő, modern fotelek, recamié. Mihaiștales, Str. David 3.

Keresünk izletes kóser diétás, lehetőleg házikosztot. Cím a kiadóban.

Eladó jó állapotban levő toható benzinpumpa. Klopott Izidor Dicioșanmartin.

Lakásfőregtelentéseket garanciával végez Paragáz-osztályunk! Teljes szagtalanítás! „Polynea“ laboratórium, Str. Consiliul Național 3. (Főposta mögött.)

Komfortos modern butorozott lakás belvárosban kiadó. Cím Sigmondné kalapszalonyjában, Str. Matei 5.

Für eine sehr sympathisch intelligente 26 jährige kinderlosen Dame, Mittelstatur schlank, blond mit ein Million Lei Mitgift wird ein beserer gut situierter Herr, (diplomater bevorzugt), mit gesicherter Existenz, zwecks Heirath gesucht. Ausfürliche, möglichen mit Lichtbild begleitete Offerte werden unter „Treue u. Wirtschaft“ an die administ. dieses Blattes erbeten u. streng discre“ behandelt.

MIGREN HÜLES FEIFAJAS GRIPPA ellen
TESTA
A LEGBIZTOSABB IDEGCSILLAPÍTÓ

Intelligens urilányok üzletben kiszolgálni felvételnek. Cím a kiadóban.

Középkorú, jömegjelenésű, intelligens, független, zsidó vallású urinő keres olyan élettársat, aki főuccai egészséges üzlethez anyagiakkal is megfelelő társ lenne. Ajánlatokat Deutsch Armin Oradea, Tache Jonsescu 21.

Eladók szeszgyári berendezési tárgyak, vörösréz csövek, új szeszfinomító berendezés, két 20.000 literes tartály és kisebb tartályok, 1 HP Stabilgőz gép, stb., stb. Megkeresések: Weiss, Memorandului 4, Fraco Romana biztosító.

Termény- és magszakma ágazataiban önálló szakértői képzettséggel rendelkező volt kereskedő állást keres. „Szakember“ jellegre a kiadóba.

Modern háromszobás lakás kiadó november 1-re. Regele Carol II. 41, emelet 2.

Szolid zsidóleányt keresek teljes ellátásra belvárosi modern lakásban. Str. Bob 13. II/8.

Clujon belvárosban modern üzlet tulajdonosa feleségül venne csinos izr. urleányt, vagy asszonyt 150.000 lej hozománnyal. Leveleket „36 éves kereskedő“ jellegre a kiadóba.

Garancialepes fogtechnikus, kinek technikai felszerelése van, szájban is tud dolgozni, jól elhelyezkedhet. Ajánlatok a kiadóba „Városi fogorvos“ jellegre.

Kerékpár- és varrógépüzlet.
50 éve fennálló, más elfoglaltság miatt nagyon kedvező feltételekkel átadó. Az átvételhez cca 150-200.000 lej szükséges. Érdeklődők írjanak Rudolf Mosse Cluj, Calea Marechal Foch No 4. „Biztos megélhetés“ jelige alatt.

Pontos tudnivalók a Wizo konferenciáról

Aradon, november 1-én tartja meg a Wizo évi országos konferenciáját. A konferencia címe: „Öregek Otthona, str. Greceanu 19 (Perényi-u.) A konferencia tárgysorozata:

Ünnepélyes megnyitó 1-én d. e. fél 11 órakor.

Üdvözlések, szervezeti vita.

Délután 5 órakor:

Palesztina referátum.

Kultur referátum.

KEKL referátum.

KH referátum.

Sajtóreferátum.

Jung-Wizo referátum.

Este társascszejövetel a Dácia kávéház külteremben.

2-án reggel fél 10 órakor:

Általános vita a hivatalos referátumok alapján.

2-án délután 5 órakor az aradi csoport közgyűlése, szónoka dr. Róth Dezsőné. Az elszállásolási bizottság címe: Sternberg Hugóné Arad, Str. Tudor Vladimirescu 21.

Az elszállásolási bizottság kéri, hogy az összes Wizo hölgyek okt. 30-ig jelentsék be elszállásolási igényeiket, mert későbbi terminusnál sem a privát elhelyezésről, sem a kóser ellátásról nem lehetne kellően gondoskodni.

Az összes Jung-Wizo csoportok feltételül képviseltesék magukat a konferencián, ahol a lány-delegátusok külön megbeszélést is fognak tartani. Valamennyi csoport felkértek, hogy beszámolóikat sürgősen juttassák el a központnak. A hölgyek közüljük érkezésük pontos idejét, hogy a rendezőbizottság tagjai várhassanak mindenkit az állomásnál. Ismerető jel a Wizo-bross.

A POZSONYI ZSIDÓ UCCA

Írta: SZABÓ IMRE (26)

— Felnőtt ember vagyok — méltatlankodtam. A tanár urat ez sem lendítette ki az ő merev tárgyalosságából.

— Mire lehet, helyesebben mire kell ebből következtetni? — faggatott.

— Nyilván arra, hogy az instruktor maradjon csak otthon.

A geometriai test szögletei gömbölyödni kezdtek. A professzor ur felmelegedett.

— Ki tanítja magát? Valaki közülnk? és a hangjában már érzés vibrált.

— Nem, kérem! Nekem erre nincs pénzem. Steiner Herman fia tanít, a könyvkereskedő. Cserébe.

— Mit ad maga?

Héberre tanítom és az öreg urnak, az instruktorom nagyapjának naponta felolvasom a Pressét.

— Az anyaggal elkészült? Nehogy kárba vesszen a vizsgadíj!

— Akár a mai napon vizsgára állhatnék — feleltem önértzetesen.

Kissé gondolkodott, talán tapintatos formát keresett, hogy bepillantasson életkörülményeim közé.

— A vizsgapénz nehezen került elő, ugye?

— Kölcsönt vettem fel a Pozsonyi Takarékból. A válasz meglepte. Ajka körül immár megjelent az első mosoly.

— Maga gyakorlati közgazdaságtanból jelest érdemel. Szép dolog, hogy maguk felekezeti frakcióna való különbség nélkül összetartanak. Csak azt nem értem, miért nincsenek egy táborban?

Amire a neológok papja tegnap olyan szenvedélyesen rámutatott, azt a katolikus tanár most kérdés formájában tette elém.

— Nekem erre nincs kialakult véleményem, ta-

nár ur — feleltem habozva. De azt hiszem, hogy ez jöved és szegénység kérdése. Az emberek ilyen táborok szerint csoportosulnak, csak hogy ezt nem mondják. Az egyik fél azt állítja, hogy közelebb van istenhez, a másik, hogy közelebb van a civilizációhoz.

Dohnányi tanár ur most kacagott.

— De az ortodoxok között is van gazdag — folytatta a tanár a disputát.

— Van kivételesen gazdag is. De ezek legtöbbször a szegényekkel érez.

Ez a megállapításom nagyjából talált is az akkori Pozsonyra. A Zsidó ucca gazdagjai alapítványokkal és szociális gondoskodásukkal testvéries együttérzést tanúsítottak a szegények iránt. Elég, ha megemlítem Joel Wolfot, aki végrendeletében huszonkét helyre adakozott: egyleteknek, szegény tudósoknak, kisiparosoknak, kórházaknak.

Csergettek. A fiuk éltelen zsvajva közepette az osztályokból a folyosóra tódultak. Dohnányi tanár ur kezét nyújtotta, amivel nemcsak megtisztelt, hanem bizsergő biztatást adott. Kezem már a kilincsen volt, amikor utánam szót.

— Jól készülni, fiatalember! Zsidónak mindent jobban kell tudni!

Odalent kinéztem az ódon épület kapuja alól, nem-e jár veszélyes elem arrafelé. Ahogy azonban kidugtam a fejemet, szinte belém esett egy bócher-társam, akit csak látásból ismertem. Mindketten megszeppentünk, de az első ijedség után, mint az adoma oroszlanbörbe bujtatót két zsidója, én „Halljad Izrael!“ kiáltásban törtem ki, míg ő, felismerve a helyzetet, nyomban kontaktusba jutott velem és kacagva folytatta.

— „Az Örökkévaló egyetlen egy!“

Megmondtam neki, hogy csak tíz perc után menjen fel, mert addig valóságos kaszinó az igazgató irodája és egyetlen bócher annyit gój között semmiesetre sem javítja az összhatást.

Ez a bócher egyébként sem volt valami dekoratív jelenség, névszerint Adler Mojse, de genere Duna-földvár vagy Fadd, kövérkés, lomha alakjával,

orra alatt erős bajusznak induló, fekete, apró pamaccsal. De már ismeretségünk perceiben érdekes tipust ismertem meg benne; szívós, önzetlen és következetes karaktert, amilyent az a kor csak elvétve produkált. „Felvidéki“ chószed családból származott, kritikai, progresszív, de főleg szociális hajlamokkal.

Már a gimnázium kapuja alatt elárultuk egymás tanügyi titkait. Őt is diák tanította, Strasser Jóska, aki rokona volt, jó polgárok gyermeke, birtokkereskedő a Zsidó ucca legforgalmasabb pontján. Szombaton bezárták az üzlet uccai ajtóit, de az udvar felől kereskedtek, mint sokan, akiket inkább feszélyezett az emberek megszólása, mint a magaságban trónoló, atyauristen.

Nem azért ment, hogy letegye a pénzt, hanem haladékat akart kérni, noha fogalma sem volt, honnan veszi egy későbbi időpontban a vizsgadíjat.

A régi képviselőház alagutszerű boltívei alatt, a városháza felé való sétánk közben a fiatalok közvetlenségével összegeztünk.

— Miért teszel gimnáziumi vizsgákat? — kérdezte.

Nem mondhattam, hogy főképp és elsősorban Flóra miatt. A másik indokot közöltem vele.

— Mert ember akarok lenni, akivel mindenki szóba áll. És te?

— Én népevezér akarok lenni. Sokat kell tanulni, amíg az ember ezt elérheti. Igazság szerint nem annyira a bizonyítványra van szükségem, mint inkább a tudásra. Azonban ha vizsgára készülődöm, ez ébren tartja bennem a munkafegyelmet. De ha nem lesz pénzem, az sem lesz tragédia. Itt maradok őszig, aztán megyek Pestre és beiratkozom a szemínáriumba.

— Szóval, te modern rabbi akarsz lenni. Szerinted ez a népevezér.

— Bolond beszéd! Én az akarok lenni, aki a magyaroknak Petőfi volt, vagy a németeknek Laszale.

(Folytatjuk)

UJ KELET Legújabb hírek

(Elsőoldali cikkünk folytatása)

3. A döntőbírák határozzanak, hogy elfogadhatók-e vagy sem a magyar szempontok, miután már létezik bizonyos átengedésre készen álló területekre vonatkozó egyezmény.

4. A prágai kormány biztosítja, hogy az átadandó területeknek megszállása a döntőbírási határozat után a lehető legrövidebb időn belül lehetséges.

A magyar válasz

Budapest, október 29. (Rador.) Az MTI jelenti: A csehszlovák kormány válaszigyzékét pénteken este vette kézhez a magyar kormány. és Imrédy elnökletével nyomban megkezdődtek a tanácskozások a magyar válasz megszövegezésére. Időközben a magyar kormány felkérte a nagyhatalmakat a döntőbíráskodásra és azok választát várja.

A magyar távirati iroda jelentése szerint a magyar kormány változatlanul ragaszkodik a müncheni egyezményben lefektetett elvekhez, illetve az örendelkezési jog biztosításához. Az az álláspontja, hogy a döntőbíráskodás csak a vitás területekre terjedhet ki, míg a csehszlovák nemzetiségek örendelkezésének biztosítása a müncheni egyezményen alapszik.

Prága, október 29. A prágai magyar követ szombaton délelőtt átadta a magyar kormány választát Csehszlovákia péntek esti jegyzékére. A válasz szerint a magyar kormány már felkérte Rómát és Berlint a döntőbíráskodásban való részvételre és azon reményének ad kifejezést, hogy 24 óra belül a prágai kormány is megteszi ugyanezt.

Hivatalos közlés szerint a csehszlovák kormány ugyancsak Róma és Berlin döntőbíráskodását kérte az új határvonalak kijelölésének kérdésében.

Hitler Bécsben akar döntőbíráskodni

Pozsony, október 29. Egyes lapok szerint Hitler kancellár az olasz-német döntőbíráskodás színhelyül Bécsben ajánlotta és amíg a döntőbíráskodás ügye le nem zárul, állítólag ő maga is Bécsben maradna.

Franciaország is vállalja a döntőbíráskodást?

Párizsi jelentés szerint a francia kormány is adott esetben vállalná a döntőbírási szerepet, de csak a magyarlakta területekre nézve, mert a ruszin kérdésben meglevő szövetségi kapcsolatát Csehszlovákiával nem kívánja érinteni. Természetes, hogy csak megfelelő felkérés esetén vállalná a döntőbíráskodást. Párizsban egyébként tegnap a Csehszlovákia 20 éves fennállása alkalmából ünnepi istentisztelet volt, amelyen Osutzky cseh követ, Verdier bíboros érsek és mások vettek részt. Feltűnést keltett, hogy az ünnepi istentiszteleten a francia kormány nem képviseltette magát.

Kárpátalja nem folytat lengyel-ellenes politikát

Ungvár, október 29. (Rador.) Hivatalosan közlik: Kárpátalja kormánya teljes erővel támogatja, hogy egyedüli hivatása a csehszlovák állam határai között biztosítani Kárpátalja gazdasági és kulturális fejlődését a békében és egyetértésben élni az összes szomszédokkal. A leghatározottabban cáfolják azokat a híreket, mintha Kárpátalja blokkhoz akarna csatlakozni.

Prága, október 29. (Rador.) A csehszlovák parlament állandó bizottsága elhatározta, hogy főbíráskodást létesít Kárpátalja számára Ungvár székhellyel.

Pozsony, október 29. (Rador.) A szlovák hivatalos lap rendeletet közöl a félkatonai jellegű alakulatok feloszlására. Egész Szlovákiában csak a Hlinka-gárdát ismerik el. Feloszlatták a szokolok katonai alakulatait, a szociáldemokrata tornászszervezeteket és a zsidó gárdát (?) is.

„Középeurópai szlovák föderációja”
Prága, október 29. A CTJK jelenti Pozsonyból, hogy Augustin Volosin prelátus, Kárpát-

alja miniszterelnöke, felkereste Tissov szlovák miniszterelnököt és biztosította őt arról, hogy a szlovákok és rutének közötti vitás kérdések barátságos rendezésének híve.

Matus Csermák szlovák közoktatásiügyi miniszter, a Szlovák című lapban bejelenti, hogy purifikáló akciót vezet be a pozsonyi egyetemen. A tisztogatás elsősorban a szabadkőműves és marxista tanárokat érinti.

Rutén politikai körökben azt javasolják, hogy az új csehszlovák államot a „Középeurópai szlovák föderációjának” nevezzék. A föderáció elnökét három évre választanák és az sorrendben cseh, rutén és szlovák volna. Az elnök mellett három alelnök működne,

akik a tartományi elnöki hatalmat gyakorolnák.

Prága cáfolja Brody letartóztatásának híreit

Prága, október 29. A cseh fővárosban cáfolják Brody ruszin miniszterelnök letartóztatásának híreit. A külföldi lapok ennek ellenére fenntartják, hogy Brodyt letartóztatták.

A szlovák kormány Magyarországra akarja áthelyezni a magyar és zsidó tisztviselőket

Croszvár, október 29. A szlovák kormány, hír szerint, a Magyarországnak átadandó területre akarja áthelyezni az összes magyar és zsidó állami tisztviselőket.

Ribbentropp és Ciano mégis a ruszinszkói népszavazásban állapodtak meg?

PARIZS, október 29. Míg előbbi hír, adásunk arról számoltak be, hogy Olaszország elejtette a ruszinszkói népszavazást, addig párizsi politikai körökben tudni vélik, hogy Olaszország és Németország együttes jegyzékét intézett Prágához, amelyben felteszik a kérdést Sirovy cseh miniszterelnöknek, hogy miben látja az akadályát a közös lengyel-magyar határnak.

Ugyancsak Párizsból jelentik, hogy Ribbentrop és Ciano megállapodtak a Ruszinszkói területén tartandó népszavazás tekintetében, mert szerintük ez az egyetlen lehetőség van a probléma megoldására.

Az Epoque úgy tudja, hogy a két külügyminiszter között megegyezés jött létre arról még a szombati nap folyamán hi vtelos közleményt adtak ki.

A Jour szerint a két külügyminiszter megbeszélésének középpontjában a csehszlovák ügy állt. Állítólag abban állapodtak meg, hogy ne csak a vegyes lakosságú területekre, hanem egész Ruszinszkóra ki írják a népszavazást. Szombaton délután Ribbentrop Cianoval tárgyalt, majd a zesti órákban elutazott Olaszországból.

Az óriási sikerre való tekintettel biztosítsa helyét a ROYAL slágermozgóban!

ROSALIE

mindenkit meghódított. Főszerepekben: HAJMÁSSY ILONA, NELSON EDDY, ELEANOR POWELL. Számosított helyek. Telefon 37-05.

Az angol munkáspárt fellünetteltető kiáltványa:

„Nem Chamberlain, hanem Benes mentette meg a békét”

A munkáspárt élesen bírálja a kormány fegyverkezési politikáját és ellenzi az általános hadkötelezettség bevezetését

Karácsony előtt választások lesznek Angliában?

London, október 29. (Reuter.) Az angol munkáspárt szózatot intézett a nemzethez amelyben erősen bírálja a kormány politikáját. A felhívás szerint a fegyverkezés helyett azonnal meg kell kezdeni az igazságtalanságok megszüntetését és ebből a célból tárgyalásokat kell kezdeni mindazon államokkal, amelyekkel sérelmeik vannak. Angliában — mondja a kiáltvány — a felszerelés amúgy is siralmas, tulsok a politikai akarnak és sehol sem dugnak akkorra hasznot zsebre a fegyvergyárak, mint éppen a szigetországban.

A manifesztum tagadásba veszi, hogy Chamberlain megmentette volna a békét és kijelenti, hogy minden érdem Benesé illel meg. Bírálja a kormány fegyverkezési politikáját. A fegyvergyártás nincs biztosítva, Anglia ipari és pénzügyi hatalma lehanyatlóban van és a repülőgépmadarak elleni intézkedések elégtelenek. Az angol harcirepülők számát jelentékeny mértékben növelni kell. A manifesztum ellenzi a hadkötelezettség bevezetését és általános megegyezést sürget a fegyverkezési verseny megszüntetésére. Ha el akarjuk kerülni a katasztrófát, a nemzet legnagyobb erőfeszítésére lesz szükség, de ez nem lehetséges a jelenlegi kormány alatt. A jelenlegi minisztereket le kell váltani olyan kormánnyal, amely inspirálhatja és

vezetheti a demokratikus népet keresztsháborújában s mozgósíthatja erőt eszménye szolgálatában a béke, igazság és szabadság megemlése érdekében.

London, október 29. (Rador.) A Daily Mail írja a fegyverkezések kérdéséről: A kabinet véleménye megoszlik a nemzetvédelmi szolgálat tekintetében. Samuel Hoare és Hore-Belisha a hadianyagellátási minisztérium felállítását mellett törnek lándzsát. Mások viszont ellenzik ezt. Hír szerint néhány miniszter olyan szükségességnek tekinti a hadfelszerelési minisztérium felállítását, hogy kész lemondani, amennyiben az nem történik meg.

London, október 29. Egyes lapjelentések szerint még karácsony előtt választások lesznek Angliában és Chamberlain miniszterelnök különleges megbízást fog kérni kormánya számára az alsóházról. Állítólag újabb személyi változások is lesznek a kormányban, miután Chamberlain nagy tervei kivételében nem akar olyan belső akadályokkal találkozni, mint aminő Duff Cooper magatartása volt.

— Gyomor- és bélbajoknál, a máj és az epeutak megbetegedéseinek, reggel felkeléskor egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvíz kortyonként elfogyasztva igazán remek hashajtó. Kérdezze meg orvosát.

Szálambent magy el a haja ...

PETROLGÉP
SZÜNETI AKORPAZAST MEGELŐZI A HAIHULLAST

Angol-japán tárgyalás

London, október 29. Chamberlain szombaton tanácskozott Sigemitsu új londoni japán nagykövettel, akivel az angol-japán érdekek elrendezésének módjait tárgyalta meg. A Daily Express értesülése szerint Sigemitsu kormánya nevében kijelentette, hogy ismerjék el: Japán az első hatalom Kinában. Ugyancsak hangoztatta a japán követ, hogy Japán keleti programjában szerepel Kína területi integritásának fenntartása, az Olaszországgal és Németországgal való együttműködés. E két országon kívül Japán jóviszonyt akar fenntartani az összes kommunistaellenes országokkal.

Vértess Lilly

angol és francia
női divatszalonját
áthelyezte

Str. Gh. Cosbuc 12 szám alá.
Tökéletes munka. Szolid árak.

LEGUJABB SPORT

A Sportul Studentesc megrverte a Rapidot

Sportul Studentesc—FC Rapid 2:1 (2:0)

Bucuresti tudósítás telefonálta: Szombaton délután kétezer néző előtt játszották le a Sportul Studentesc—FC Rapid nemzeti bajnoki mérkőzést, amelyet nagy meglepetésre a bucaresti diákok fuballegyüttese nyerte meg 2:1 (2:0) arányban. A Sportul Studentescnek különösen a védelme volt elsőrangú. A vezetőgőlt a Sportul Studentesc már a negyedik percben megszerezte Giga Popescu révén, majd a 30. percben Schuller szerez gólt a diáksapatnak. A második félidő 10. percében Barátky csak szépíteni tud. A mérkőzést Pálffy vezette.

— Damaceanu román alezredes elutazott Rómából. Rómából jelentik: Damaceanu alezredes és neje pénteken este elutaztak Rómából. Az állomáson Zamfirescu és Vasiliu miniszterek, a román követség személyzete, valamint a külföldi katonai attasék bucsuztatták.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó R. T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop 10.

BUN DE IMPRIMAT

Két helyen vásárolhat finom kötöttárut, divatcikket, bárászt

„Star”-nál

Calca Marechal Foch 1.
Fiókiizlet:
Str. Memorandului 8. Volt Libro helyiség.